

ธรรมะต้องรู้

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ตั้งใจ การฟังธรรมนะเป็นภาคปฏิบัติที่สำคัญที่สุด เพราะจิตของคนนะมันวอกแวกอวแวม มันไม่มีที่พึ่งที่อาศัย แล้วอาศัยตัวเองก็ไม่ได้ แต่เวลาฟังธรรมของครูบาอาจารย์เห็นไหม มันเอาเสียงธรรมนั้นเป็นที่พึ่งอาศัย ผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินะเวลาจิตมัน จิตมัน....

(เสียงแตรรถดังขึ้น) ไปดูไป ของใคร รถใคร.. รถใครลูกสิ! ต้องรับผิดชอบหน่อย

เวลาครูบาอาจารย์ท่านเทศน์นะถ้ามีเสียงกระทบท่านเล็กน้อย แล้วเราเดินทางมาไกลกันขนาดนี้ละ มันต้องระมัดระวัง..

เวลาฟังเทศน์ เสียงเทศน์เป็นที่พึ่งที่อาศัย เป็นภาคปฏิบัติ การปฏิบัติเห็นไหม เวลาเราปฏิบัติด้วยตัวเอง เราต้องพยายามมูมานะเพื่อเอาชนะตนเองให้ได้ แต่เวลาฟังเทศน์เห็นไหม เสียงธรรมนั้นมันจะเป็นที่เกาะของใจไป แล้วขณะที่จิตเราสงบเข้ามาได้ จิตเรามีหลักมีเกณฑ์ เสียงนั้นเห็นไหม เสียงนั้นมันมีเหตุมีผลนะ เสียงนั้นเวลาสงบของเราเอง จิตเราสงบของเราเราเรามีปัญญาของเราขึ้นมา แต่เราใช้ไม่เป็น เราใช้ไม่ถูก เราใช้ไม่ได้

เวลาไปศึกษาธรรมนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กว่าที่จะออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเห็นไหม ความเป็นจริงมันไม่มี มันไม่มีข้อเท็จจริงของมัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสวงหาหรือค้นขนาดไหนนะ สิ่งนั้นยังไม่เกิดขึ้นมายังไม่มี แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสธรรมขึ้นมาเห็นไหม ต้องรู้จริง ธรรมะต้องรู้จริงๆ ความเป็นจริงอันนั้นในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ฉะนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกไปเทศนาว่าการกับปัญจวัคคีย์ เมื่อก่อนอยู่กัน ๖ ปีบอกว่าไม่เป็นพระอรหันต์ ไม่รู้ก็บอกว่าไม่รู้ ในปัจจุบันนี้รู้แล้ว ให้เงี่ยหูลงฟัง เห็นใหม่ เพราะเวลาไปเทศน์กับปัญจวัคคีย์ ธรรมจักรเห็นใหม่ สิ่งที่เทศน์อันนั้น มันเป็นสัจจะ มันเป็นความจริง ความจริงเพราะเหตุใด ความจริงเพราะใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นธรรมขึ้นมา เพราะใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีเหตุมีผล มีข้อเท็จจริงในหัวใจนั้น มันถึงเป็นสัจจะความจริง

แต่ในปัจจุบันเห็นใหม่ ความจริงในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เทศนาว่าการไว้เป็นธรรมวินัย พอเป็นธรรมวินัยเราก็ศึกษาขึ้นมา เราก็อ่านศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่มันเป็นความจำ มันเป็นความจำนะ.. แล้วเวลาเราศึกษา เราอ่านตำรับตำรา ก็เลศค้นหาความทะยานอยากของเรามันเต็มหัวใจ แล้วเวลาเราศึกษาไป มันศึกษาด้วยกิเลสค้นหาความทะยานอยากของเราทั้งนั้นนะ มันเป็นความจำ! ความจำเพราะอะไร เพราะจิตมันมีกิเลสค้นหาความทะยานอยาก

สิ่งที่มีกิเลสค้นหาความทะยานอยากเห็นใหม่ คุณสิ เรามีศรัทธาความเชื่อ เพื่อเรามาศึกษาพุทธศาสนา แล้วได้ออกมาประพฤติปฏิบัติ ศรัทธาความเชื่อเห็นใหม่ ศรัทธาความเชื่อถ้ามันเป็นสัจธรรม มันเป็นธรรม หมายถึงว่า มันเป็นความจริงขึ้นมาในหัวใจ มันประพฤติปฏิบัติไปตามข้อเท็จจริงนั้น มันก็จะเป็นธรรม แต่ศรัทธาความเชื่อ เชื่อโดยกิเลสเห็นใหม่ เพราะเราเชื่อกิเลส กิเลสค้นหาความทะยานอยากมันพอใจของมัน มันคืนรนของมัน มันต้องการแสวงหาของมัน เราก็เชื่อตามมันไปเห็นใหม่

ความเชื่อนี้กิเลสมันเอาไปใช้ เอาไปศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันก็เลยเป็นความจำ แต่ถ้าเป็นความจริง มันต้องมีความจริง “ธรรมะต้องจริง ธรรมะต้องรู้”

ในการประพฤติปฏิบัติของเราอยู่ในปัจจุบันนี้ เรารู้เราปฏิบัติของเรา เรารู้ของเรา ในข้อเท็จจริงของเรา สิ่งที่เป็นข้อเท็จจริงของเรา มันเป็นปัจจัยจัดตั้ง มันรู้จำเพาะคนในหัวใจของเรา

เช่น ในการทำดีทำชั่วของเรา “ความลับไม่มีในโลก” เราเป็นคนทำ เราเป็นคนรู้ รู้อยู่เต็มหัวอก เราทำดีทำชั่วเรารู้อยู่เต็มหัวอก แต่เวลามารยาทมารยาสาไถ มารยาททาง

สังคมเห็นใหม่ เราต้องแสดงออกไปโดยกลบเกลื่อนเอาไว้ สิ่งที่กลบเกลื่อนไว้ นี่ไง สิ่งที่เป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันตภิภูฏิกโก มันเป็นในหัวใจ ถ้าหัวใจมันเป็นความจริงขึ้นมา มันจะเป็นความจริงอย่างนั้น

นี่เราศึกษา เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันเป็นความจริงหรือยังล่ะ ถ้ามันไม่เป็นความจริงนะ เราต้องแสวงหา สิ่งต่างๆ ที่เราประพฤติปฏิบัติ ศีล สมาธิ ปัญญา สติ สมาธิ ปัญญา มันเป็นวิธีการ มันเป็นเครื่องมือที่เข้าไปสู่สัจจะความจริง มันไม่ใช่ธรรม มันเป็นเครื่องมือ

สติเห็นใหม่ สติ สมาธิ ปัญญา มันเป็นเครื่องมือ แล้วเราหาเครื่องมือของเราใหม่ ละ “มรรคโค ทางอันเอก” ทางอันเอกมันอยู่ที่ไหนล่ะ แล้วเวลาถนนหนทาง เราเห็นถนนใหม่ รัฐบาลทำให้ เรามีรถมีราเราขับไปบนถนนหนทาง สิ่งนี้เป็นสาธารณะสมบัติ

แต่เวลาเป็นทางเอก ทางในหัวใจ แล้วใจมันจะเคลื่อนไปอย่างไรล่ะ แม้แต่วิธีการ แม้แต่เครื่องมือนี้เรายังหาไม่ได้ มันต้องมีเครื่องมือก่อนนะ แล้วเครื่องมือนี้ถึงจะมีการกระทำของมันขึ้นมา “เครื่องมือ” แล้วยังใช้เครื่องมือมันเป็นอีก ถ้าเครื่องมือเรายังหาไม่ได้ แล้วเครื่องมือเราไม่มี มันเป็นจินตนาการ มันเป็นความจำหวนนะ

ในการประพฤติปฏิบัติของเรา ที่เราประพฤติปฏิบัติกัน ที่มันไม่ได้ผล.. มันไม่ได้ผล.. เห็นใหม่ เพราะกิเลสตัดหาความทะยานอยากมันชักนำเราไปก่อน มันเลยไม่เป็นธรรม

เราถึงต้องตั้งสติ เราจะตั้งสติ เราพยายามทำความสงบของใจเราเข้ามาให้ได้ สิ่งที่เกิดขึ้นมันสงบเข้ามาได้เห็นใหม่ นั่นนะมันจะมีเครื่องมือของมัน เครื่องมือปราบพยศใจ ใจมันพยศ! สิ่งต่างๆ ที่มันพยศ เราศึกษาธรรมเราประพฤติปฏิบัติธรรม เรามีมุ่งหมายมีเจตนาที่ดีที่เราจะพ้นจากทุกข์นะ เรามีเจตนาดีเราหวังที่คุณงามความดี เห็นใหม่

คูสิ ในโลกปัจจุบันนี้ คูสิในสังคมนี้เห็นใหม่ คนที่ปรารถนาดีทั้งนั้นนะ แต่มันก็มีคนที่หลอกลวง พาให้คนๆ นั้นเสียคนไปได้เหมือนกัน คูสิคนล่อลวงหรือฉลนมันทำของมันด้วยความแนบเนียนเห็นใหม่ คนดีๆ เสียคนไปอย่างนั้นนะ

นี่ก็เหมือนกัน เราประพฤติปฏิบัติธรรมๆ สิ่งที่เราประพฤติปฏิบัติธรรมเราว่าเป็นคนดี เราแสวงหาของเรา แล้วมันเป็นความจริงไหมล่ะ ถ้ามันเป็นความจริง เราจะต้องลงทุนลงแรง เราต้องตั้งสติ ตั้งให้เป็นไปตามข้อเท็จจริงนั้น สติก็ต้องให้เป็นสติจริงๆ ถ้าเป็นสติจริงๆ สติมันจะยับยั้งได้หมดนะ

ครูบาอาจารย์ท่านบอกว่า สติมันเหมือนฝ่ามือ ฝ่ามือมันก้นน้ำก้นต่างๆ ได้หมดเลย “สติสัมปชัญญะ” ถ้ามันมีสติขึ้นมา สิ่งที่มันคิดไปโดยศรัทธาความเชื่อ โดยกิเลสเอาไปใช้ กิเลสจะใช้ไม่ได้ เพราะมันมีสติมันยับยั้งมันได้หมดล่ะ แต่ถ้าไม่มีสติเห็นใหม่ ความคิดความเห็นของเรา ชั้น ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ สังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง มันเป็นเครื่องมือของกิเลสหมดเลย มันเป็นเครื่องมือของกิเลสเห็นใหม่

ทั้งๆ ที่สิ่งนี้ ถ้ามันเป็นสัจจะความจริง มันเป็นกลาง คุณอุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่ท่านสิ้นกิเลสแล้ว ท่านก็มีธาตุ ๔ ชั้น ๕ เหมือนกัน ภาราหเว ปัญจักขันธา ชั้น ๕ มันสะอาดได้! ชั้น ๕ มันสะอาดเพราะมันไม่มีกิเลส แต่เพราะมันมีกิเลสค้นหาความทะยานอยาก ชั้นนี้ก็เป็นเครื่องมือของกิเลสไป ความคิด ความปรุง ความแต่งก็แต่งเพื่อมันเห็นใหม่ ขนาคตริกในธรรม ตริกในธรรมนะ ถ้าเราพุทโธ พุทโธ เพื่อความสงบของใจ มันสงบเข้ามาได้ มันก็เป็นบุญกุศลของเรา มันเป็นการกระทำของเรา มันเป็นการลงแรงลงมือของเรา

แต่ถ้ามันสงบลงไม่ได้เห็นใหม่ “ปัญญาอบรมสมาธิ” คำว่าปัญญาอบรมสมาธิ มันก็ใช้ชั้น ๕ ใช้รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มาเพื่อความสงบใจของมันเข้ามา ถ้ามันสงบใจเข้ามามันปล่อยวางขึ้นมา มันก็เป็นความสงบชั่วคราว

ความสงบชั่วคราวอันนี้มันไม่ได้ชำระกิเลส ค้นหาความทะยานอยากมันอยู่ที่อวิชา อยู่ที่พลังงานนั้น ภาราหเว ปัญจักขันธา ชั้น ๕ มันสะอาดบริสุทธิ์ได้ แต่ชั้นของเราเนะกิเลสมันใช้ มันสะอาดบริสุทธิ์ไปไม่ได้ มันชั้นมาร

สิ่งที่เป็นชั้นมาร... มันเป็นมารไร มารมาจากไหนล่ะ มารมาจากหัวใจเพราะหัวใจมันเป็นมาร เครื่องมือใช้สอยกิเลสมันก็เลยเอาไปใช้หมดเลย ชั้น ๕ กิเลสมันเอา

ไปใช้หมด สติ ก็กิเลสเอาไปใช้หมด สมาธิ ก็เป็นสมาธิของกิเลส เป็นสมาธิของกิเลสได้
อย่างไรละ

มันเป็นสมาธิของกิเลสเพราะมันไม่เป็นความจริง ถ้ามันเป็นความจริงนะ สติ
สมาธิ ปัญญา มันเป็นความจริงขึ้นมา มันเป็นความจริง... ความจริงของใคร ความจริง
ของสังขาร

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ธรรมะมันมีอยู่โดยดั้งเดิม” อยู่โดย
ดั้งเดิมอย่างนี้ ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม สังขารมันมีอยู่ แต่คนเข้าถึงสังขารไม่ได้ คุณ
ทางวิทยาศาสตร์เห็นไหม.. ทางโลกเขา ทางวิทยาศาสตร์ ทางทฤษฎีของเขา เขาพิสูจน์
สารทางวิทยาศาสตร์ เขาต้องทดสอบ เขาต้องทดลองของเขา อันนี้มันเป็นสสาร เป็นวัตถุ
เป็นสิ่งที่จับต้องได้

แต่สิ่งที่เป็นนามธรรมที่เราจะพิสูจน์กัน เราจะพิสูจน์กันอย่างไร ถ้าเราไปเที่ยว
พิสูจน์จากสิ่งจะความจริงของเราในหัวใจของเราขึ้นมา มันพิสูจน์เข้ามาด้วยการตั้งสติ
ด้วยมีสมาธิ ด้วยมีปัญญา ถ้ามันเป็นกิเลสใช้เห็นไหม มันก็เป็นสิ่งที่ว่างๆ เป็นความว่างๆ มี
สติ สติมันจะเกิดขึ้นโดยการกำหนด การระลึกต่างๆ อย่างนั้น มันเป็นชื่อที่นั่นนะ

สติมันก็คือสติ สมาธิมันก็คือสมาธิ ปัญญาก็คือปัญญา แต่ปัญญาของโลกกับ
ปัญญาของธรรม สติก็เหมือนกัน สติโลกๆ - สติของธรรม สมาธิก็เหมือนกัน ว่างๆ ว่างๆ
มันเป็นสมาธิใหม่ มันก็บอกเป็นสมาธิได้ เพราะสมาธิมี ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อปั
นาศสมาธิ สมาธิอย่างนี้ ถ้าสมาธิ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อปันาศสมาธิ มันเป็นที่เราตั้ง
สติ แล้วกำหนดพุทโธ มีคำบริกรรมให้จิตนั้นเกาะเกี่ยวเข้าไป จนมันเป็นสมาธิของมันได้

ถ้ามันเป็นสมาธิของมันได้เห็นไหม ชื่อเท็จจริงมันเป็นอย่างนี้ ความจริงมันเป็น
อย่างนี้ ธรรมะต้องรู้! รู้นะ ถ้าจิตเป็นสมาธิมันก็จะรู้ว่าเป็นสมาธิ แล้วสมาธินี้มันได้มา
เพราะเหตุใด ถ้ามันเป็นสมาธิ มันจะลอยมาจากไหนถ้าไม่มีการกระทำ คุณ ดูอย่างการ
เจริญเติบโตของร่างกายเรา เราเป็นเด็กทารกกันมาทั้งนั้น แล้วที่มันเจริญเติบโต มัน
เจริญเติบโตมาเพราะอะไร มันเจริญเติบโตมาเพราะข้าวปลาอาหารนะ ถ้าไม่มีข้าวปลา
อาหารหล่อเลี้ยงชีวิต มันจะมีชีวิตมาอย่างนี้ไม่ได้หรอก

นี่ก็เหมือนกัน สมาธิมันจะเป็นสมาธิเข้าไปในหัวใจ มันมีอะไรเป็นอาหารของมัน มีอะไรเป็นเหตุเป็นปัจจัยที่จะเข้าไปเป็นสมาธิ ถ้ามันมีเหตุมีปัจจัยเข้าไปเป็นสมาธิได้ มันก็เป็นสมาธิได้โดยสังขารธรรม

นี่ใจธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม คือเหตุปัจจัยที่มีการกระทำให้มันเป็นสัจจะความจริง แต่ถ้ามันไม่มีเหตุสัจจะความจริง สติ สมาธิ ปัญญา มันก็โดยกิเลสใจ สติก็คือสติที่มันจะเป็นของมัน โดยธรรมชาติของมัน สมาธิก็ว่างๆ ว่างๆ ปัญญาขึ้นมายังเป็นสัญญาเลย ปัญญา ก็เป็นการจำ จำที่เป็นปัญญาโดยปัจจุบัน

ปัจจุบันนี้มันเป็นโลกียปัญญานะ มันเป็นปัญญาของกิเลสนะ มันกิเลสล้วนๆ นะ เพราะใจเราเป็นกิเลสล้วนๆ เลย แล้วความคิดที่มาจากกิเลสนะ ความคิดที่มาจากใจที่มันเป็นกิเลสนะ มันจะเป็นธรรมะได้อย่างไรละ ทั้งๆ ที่ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่องบ่นกันปากเปียกปากแฉะ นกแก้วนกขุนทองมันก็ท่องของมันได้ มันก็พูดของมันได้ นกแก้วนกขุนทองมันพูดภาษาคน แต่เพราะมันศึกษามาจากคน แล้วมันรู้ความเป็นคนใหม่ มันสัตว์แสนรู้ ไปสื่อสารกับมันได้ มันทำความเข้าใจของมันได้

นี่ก็เหมือนกัน สติ สมาธิ ปัญญา สติ สมาธิ ปัญญา ถ้าโดยกิเลสมันใช้ขึ้นมา มันมีคุณสมบัติอย่างไร มันเป็นกิเลส มันเป็นเรื่องโลกๆ ใจ ปัญญาๆ นี่.. ศาสตราจารย์ดอกเตอร์ขนาดไหน มีปัญญารับรู้ขนาดไหน มันเป็นวิชาชีพ มันเป็นเรื่องโลกๆ หมด มันเป็นเรื่องของโลก แล้วยิ่งมาศึกษาธรรมะเห็นใหม่

ดูสิบพุทธศาสตร์ ดอกเตอร์พุทธศาสตร์เลย ศึกษาธรรมะก็วิจัย วิเคราะห์ วิจักษ์ ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เอาหลักวิชาการในศาสนานี้มาทำการวิจัย เพราะทางวิชาการพูดอย่างไรก็ได้ ใช้.. ยิ่งทางวิชาการมันพูดเท่าไร มันก็ยิ่งออกห่างธรรมะพุทธศาสนาไปมากเท่านั้นนะ

ยิ่งวิจัย ยิ่งทำทางวิชาการในพุทธศาสนาขนาดไหน ก็ยิ่งห่างศาสนาไปเรื่อยๆ แต่ถ้ามันเป็นสัจจะความจริง ถ้ามันเป็นสังขารธรรม กำหนดลมหายใจเข้าออก กำหนดอานาปานสติ กำหนดพุทโธๆ เข้ามา มันจะเข้าสู่ตัวศาสนา ปรัชญา ปฏิบัติ ปฏิเวธ ในเมื่อมีการศึกษามา ศึกษามาแล้วศึกษามาทำไม ศึกษาเพื่อศึกษา ศึกษาเพื่อทำการวิจัย ศึกษาเพื่อปฏิบัติ “ศึกษามาเพื่อปฏิบัติ” เห็นไหม

ปรีชาปฏิบัติ ปฏิเวธ ปรีชาปฏิบัติเขาให้ศึกษาแล้วให้ปฏิบัติ ถ้าไม่ปฏิบัติ ไม่เกิดปฏิบัติ
ถ้าไม่เกิดปฏิบัติ มันรู้จริงขึ้นมาไม่ได้

ศึกษาคือการจำมา จำธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จำมาขนาด
ไหนก็คือการจำ ปัญญาทางโลกเห็นใหม่ จำสภาวะจนมันจำได้ คอมพิวเตอร์มันจำดีกว่า
เรา แล้วคอมพิวเตอร์มันได้ประโยชน์อะไรขึ้นมา นี่ความจำ ความจำคือปรีชา จำทฤษฎี
จำต่างๆ มา แล้วต้องวางไว้ให้ได้

เพราะจำมาใช้ใหม่ วิตก วิจาร ปิติ สุข เอกัคคตารมณ์ ก็คือทำให้วิตกขึ้นมา มี
วิตก เกิดวิจาร เกิดปิติ เกิดสุข แล้วผมได้อะไรล่ะ... ก็ได้ชื่อมันไง ! ก็ได้ท่องจำไง ! วิตก
วิจาร ปิติ สุข เอกัคคตารมณ์ ก็องค์ของสมาธิใจ รู้หมดเลย แล้วได้อะไรล่ะ... มันยังห่าง
ศาสนาไปเรื่อยๆ ยิ่งห่างศาสนาไป

ยิ่งวิตกวิจารขึ้นมาขนาดไหนโดยใช้การทำการวิจัย แล้วมันได้อะไรขึ้นมาล่ะ ได้
ความไม่เข้าใจใจ ได้ความไม่รู้จริงใจ เข้าสมาธิใจ ก็ครบแล้ว วิตก วิจาร ปิติ สุข เอกัคคต
ารมณ์ ก็จิตมันก็มันอยู่นี่... มันมันอยู่ที่ไหน กิเลสมันหลอก !

เมื่อกิเลสมันหลอกเห็นใหม่ กิเลสมันเอาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้ามาใช้บังงา ใช้เป็นประโยชน์ของมันหมดเลย แล้วเราว่าศึกษาธรรม นี่ไงความ
เชื่อ ความเชื่อ ศรัทธา สติปัญญาที่กิเลสเอาไปใช้ ไม่ใช่ธรรมะเอาไปใช้ ธรรมะมีอยู่โดย
ดั้งเดิม มีอยู่โดยข้อเท็จจริงที่มันลึกลับซับซ้อน ที่เราเข้ากันไม่ถึง ที่เราเข้ากันไม่ได้ เพราะ
เราเข้าไม่ถึง เราเข้ากันไม่ได้ เราก็บอกว่าสิ่งที่ปัญหาของเราเนี่ย คือปัญหา.. ปัญหา..
สิ่งที่ปัญหา ปัญหาโลก ปัญญาภิเลส

ถ้ามันจะเป็นสังขธรรม มันเป็นจะปัญญาขึ้นมามันต้องมีสติ สติไม่ใช่สภาวะว่าจำ
สติก็คือสติ ความจำคือสัญญา สัญญาเป็นสติไม่ได้ สติก็เป็นสัญญาไม่ได้ สัญญาเป็นสติ
ไม่ได้ เป็นไปไม่ได้หรอก ! มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ !

สติก็คือสติ สติคืออะไร ? สติคือความระลึกู้ ...ก็เท่านั้นนะ “สติก็คือความ
ระลึกู้” สติ สมาธิ ปัญญา มันก็เป็นเครื่องมือ มันเป็นเครื่องมือที่เราจะเอามาหามา เห็น
ใหม่ แม้แต่ทางการช่าง เขาให้ไปเอาค้อนมาก็ไปเอาสิ่วมา สี่กับค้อนมันแทนกันได้ใหม่

เขาให้อาเคื่อนมาเพื่อจะตีตะปู เขาไม่ได้ให้อาสิ่วมาตีตะปู มันแทนกันไม่ได้ มันแทนกันไม่ได้หรอก

สติก็คือสติ ไม่มีอย่างอื่นแทนสติหรอก แต่สติมันคืออะไรล่ะ สติมัน ก็คือ ส. เสือ ต.เต่า สระอิ นะสิ แต่สติในความรู้สึกรู้สึกของเราล่ะ

ถ้าเป็นสังขารมันเป็นความจริง ธรรมะต้องรู้ ! ถ้าใครทำสมาธิได้ มันจะรู้เลยว่า สติมันควบคุมอย่างไรถึงเป็นสมาธิ แล้วเป็นสมาธิขึ้นมาแล้ว ถ้าจิตมันมีกำลังออกรู้มันจะรู้อย่างไรในสังขาร พอออกรู้ขึ้นมา โลกุตตรปัญญา ปัญญาการใคร่ครวญที่มันออกไป เป็นประโยชน์กับใจ มันจะเกิดขึ้นมาจากหัวใจดวงนั้น แต่ถ้ามันไม่เกิดขึ้น มันไม่เป็นความจริง ความจริงมันเลื่อนลอย มันรู้ไม่จริง มันรู้จำ...

“ธรรมะต้องรู้” ต้องรู้ ต้องเห็น ต้องมีการกระทำ นี่ธรรมะ ไม่ใช่ธรรมชาติ ถ้าธรรมชาติมันก็ไหลไปตามธรรมชาติไป สสารการเปลี่ยนแปลงของวัฏจักร มันเป็นผลของวัฏฏะ เป็นบุญเป็นกรรมหมุนไปตามธรรม เป็นบุญตามธรรมนะ สัจจะ มันเป็นความจริงอันหนึ่งนะ

บุญกุศล บุญกุศล-บาปอกุศล ใครทำแล้วต้องเป็นอย่างนั้น กรรมคือการกระทำ ผู้ใดทำกรรมดีต้องได้ดี ทำกรรมชั่วต้องได้ชั่ว มันก็หมุนเวียนเปลี่ยนแปลงไปตามวัฏฏะ แล้วเวียนตามวัฏฏะมันก็หมุนไปในวัฏฏะ แล้วก็ว่านี่เป็นธรรมชาติ แล้วก็ลอยตามไปกับมัน

เห็นไหม “สวะ” สวะไหลไปตามน้ำ ชีวิตไหลไปตามวัฏฏะ ชีวิตเวียนเกิดเวียนตายไปตามวัฏฏะ มันเป็นธรรมชาติ มันว่าเป็นตามธรรมชาติ แล้วมันก็รอเป็นธรรมชาติ รอไปเท่าไรมันก็หมดโอกาสไปเท่านั้นล่ะ

แต่ถ้ามันจะฝืนล่ะเห็นไหม ถ้ามันจะฝืนนะสังขารมันจะเกิด จะเกิดอย่างไร ถ้าคนที่มีสัจจะ มีความจริงในหัวใจ แม้แต่เครื่องมือที่จะใช้ ยังเรียกผิดเรียกถูก เราเป็นช่างกันนะของใช้ของสอย ผู้ที่เป็นช่างนะ เขาจะทำช่างเขามีของเขา ยิ่งทางการแพทย์เขามีศัพท์ของเขา

นี่ก็เหมือนกันในเมื่อบัญญัติใช้ใหม่ สติก็คือสติ สมาธิก็คือสมาธิ ปัญญาก็คือปัญญา ถ้าสติมันจะเป็นของมันเอง ไม่ต้องทำอะไรมันจะลอยมาจากฟ้า เพราะมันเป็นธรรมชาติ มันมีอยู่ของมันอยู่แล้ว แล้วเราว่าปัญญาที่มันเกิดขึ้นมา รู้เท่าขึ้นมา ปัญญามันเป็นอัตโนมัติมันจะเกิดเอง นี่มันไม่มีหรอก

ในทางวิชาการมันทำวิจัยได้ พูดได้ว่าได้นี้เป็นวิชาการ แต่วิชาการนี้ มีการยอมรับมาน้อยแค่ไหน แล้วมีผลตรวจสอบตบสนองได้มากน้อยแค่ไหน แต่ถ้าเราเอาความจริงของเราเห็นใหม่ เราต้องแสวงหา ในหน้าที่การงานของโลก ในการทำงานก่อสร้างเขามีพิมพ์เขียวของเขา เขาสร้างวัสดุของเขา เขาประกอบสิ่งต่างๆ ขึ้นมาเป็นบ้านเรือนอาคารต่างๆ ตามที่เขาต้องการ มันมีของมันนะ นี่เรื่องของโลก แต่เรื่องของการปฏิบัติ สติหาซื้อที่ไหน สมาธิเอาเงินที่ไหนไปซื้อมันมา แล้วจะจ้างวานใครให้ทำให้เรามันเป็นไปได้ มันเป็นสันติภูมิโก มันเป็นปัจเจก ตั้ง มันรู้จำเพาะตน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเห็นใหม่ อยากจะรู้สัตว์ขันธ์ สัตว์ จะเอาสัตว์ที่ไหนไปรู้ล่ะ อยากจะรู้สัตว์ขันธ์ สัตว์ ปรารถนามารู้อัตว์ขันธ์ สัตว์ เวลาพุทธกิจ ๕ เข้าขึ้นมาถึงญาณ ถึงญาณว่าใจดวงไหนมีอำนาจวาสนา “มีอำนาจวาสนา” หมายถึงว่าบรรลุธรรมได้ เพราะมันต้องมีผละ มีกำลัง มีสติ มีปัญญา ที่จิตใจพูดกันรู้เรื่อง ถ้าเราไปพูดกันไม่รู้เรื่อง เหมือนเราพูดกับเด็ก เราไปพูดกับเด็กเราพูดไปทางวิชาการยิ่งเด็กยิ่งไม่รู้เรื่องใหญ่เลย ถ้าเราไปพูดกับเด็กอ่อนนี่นะ เราพูดถึงการเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน เด็กมันยังพอเข้าใจได้ แต่ถ้าพูดทางวิชาการกับเด็ก มันเป็นไปได้เลย

นี่เหมือนกัน “ธรรมะ” ธรรมที่เหนือโลก ธรรมที่จะพ้นจากกิเลส ธรรมที่จะต่อสู้กับกิเลส จะไปพูดให้ใครฟังถ้าจิตใจเขายังไม่พร้อมเห็นใหม่ พุทธกิจ ๕ เข้าถึงถึงญาณ ถึงญาณว่าคนนี้มีโอกาส แล้วอายุเขาสั้นเขาจะเสียโอกาสของเขา ไปเอาคนนั้นก่อน นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคัดเลือกแล้วคัดเลือกอีก นี่ในการเผยแผ่ในการรู้อัตว์ขันธ์เห็นใหม่

ในการรู้อัตว์ขันธ์ สัตว์ นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เพราะธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นธรรมเหนือโลก การรู้อัตว์ขันธ์ สัตว์ องค์

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเทศนาว่าการ เพราะคนมีโอกาส แต่ใจของเขานี้.. ยังจะต้องไปแสดงธรรม แสดงธรรมเพื่ออะไร เพื่อให้ธรรมะเข้าสู่ใจของเขา

นี่ไง เราฟังธรรมนี้ ธรรมะจะเข้าสู่ใจของเราไหม ธรรมะนั้นคืออะไรละ ธรรมะก็คือเสียง เสียงก็คือเสียง เสียงลมพัดใบไม้ไหวมันก็ได้ยินเสียงของมันอยู่แล้ว แต่ถ้าจิตใจเป็นธรรมนะ แม้แต่เสียงลมพัดใบไม้ไหว มันก็ยังเป็นประโยชน์กับเราได้นะ เรายังจะเห็นความแปรปรวนของมัน ความเป็นอนิจจังของมัน ถ้ามีจิตใจเป็นธรรมสิ่งนั้นจะเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าจิตใจเราไม่เป็นธรรมนะ มันก็ผ่านหูซ้ายทะลุหูขวาเท่านั้นนะ จิตใจของคนที่ไม่มียุติธรรมมันจะเป็นประโยชน์กันไหมละ

ฉะนั้นพอมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา เขาจะมีความมุ่งมั่นของเขาขนาดไหน เขาจะหาเครื่องมือของเขาได้มากน้อยขนาดไหน สติ สมาธิ ปัญญา เรื่องโลกๆ ทุกคนก็เข้าใจได้ แต่ถ้าทำความสงบของใจเข้ามา พอจิตมันสงบเข้ามานะ ความรุ่มเย็นเป็นสุขของจิต จิตมันมีกำลังของมัน มันมีวิฤติภาวะของมันเห็นใหม่ นี่ธรรมะต้องรู้ จิตมันรู้ จิตมันรู้ของมัน จิตคือธรรมชาติรู้ มันรู้ทุกสิ่งไปหมดนะ แต่มันรู้สิ่งที่มันเป็นพิษเป็นภัยกันตลอดเห็นใหม่

สังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง ชั้น ๕ ที่รับรู้ต่างๆ กิเลสมันพาใช้ ใช้จนเคยชิน พอใช้จนเคยชินมันก็มีตัณหาความทะยานอยาก มันก็เอาแต่สิ่งที่เป็นตามความพอใจของมันเข้าไปทับถมจิต มันถึงได้มีความเร่าร้อน วันไหนถ้ามันคายพิษออกมาได้ มันคายความยึดมั่นถือมั่นของใจได้ เพราะว่าจิตมันเข้าสมาธิได้ คือมันสงบรุ่มเย็น มันเป็นเอกเทศ

ความคิดกับจิตมันเป็นสอง คนเรามันมีของคู่อยู่ตลอดเห็นใหม่ มีดคู่กับสว่าน ทุกข์คู่กับสุข จิตคู่กับความคิด เห็นใหม่ สัญญาอารมณ์ ความคิด ความปรุง ความแต่ง มันคู่กับจิต

ความคิดมันมาจากไหน ถ้าไม่มีจิตมันจะคิดได้อย่างไร มันเป็นของกลุ่มมาตลอด แล้วเรากำหนดพุทโธ พุทโธ พุทโธหรือปัญญาอบรมสมาธิเข้าไปจนเป็นหนึ่งเห็นใหม่ วิตก วิจาร ปีติ สุข เอกัคคตารมณ์ จิตที่ตั้งมั่น จิตที่เป็นหนึ่ง ความตั้งมั่นของมันก็มีความสุขในตัวของมันอยู่แล้ว ถ้ามีความชำนาญมากขึ้น มีความตั้งมั่นมากขึ้น ความชำนาญบ่อยครั้งเข้า

“ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ” เหตุที่เป็นสมาธิได้เพราะว่าเรามีสติของเรา แล้วกำหนดพุทโธของเราหรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิของเรา มันก็สงบชั่วครั้งชั่วคราว ถ้ามีอำนาจวาสนา แล้วมันเข้าโดยที่เราไม่มีเหตุปัจจัย คำว่าเหตุปัจจัยคือเราไม่มีสติปัญญาตามทัน เห็นไหม มันจะเข้ามันจะรวมเป็นสมาธิได้.. โดยอำนาจวาสนาของเรา เราก็อึดฝืน โดยอำนาจวาสนานะ มันจะเข้าสมาธิ.. จิตมันจะเข้าไปสงบไป จิตเป็นหนึ่งมีความสุขมาก

ปัจจุบันนี้จิตเป็นสอง สองกับอารมณ์ความรู้สึก จิตของเรามันมีอารมณ์ความรู้สึกนี้เป็นสอง เป็นเพื่อนคู่เคียงกันมาตลอด ความคิดเกิดจากจิตตลอดเวลา แม้แต่นอนหลับมันก็ฝัน แต่ถ้าพอมันคิดจนมันเหนื่อยล้าของมัน บางทีอยู่เฉยๆ มันก็ว่างๆ สบายๆ ของมันเห็นไหม อย่างนั้นจิตมันคิดจนพอแรงแล้ว มันก็ว่างของมันเหมือนกัน มันวางได้โดยที่ไม่มีเหตุปัจจัย ไม่มีใครดูแลรักษา เห็นไหม ว่างๆ ว่างๆ มันสบายๆ สบายโดยการปฏิเสธ โดยการไม่รับผิดชอบ มันจะไม่เป็นประโยชน์สิ่งใดๆ ไหนเลย

แต่ถ้ามันมีสติปัญญาของมัน มีสติแล้วควบคุมเข้ามา โดยใช้กำหนดพุทโธ พุทโธหรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิ มันก็กลับมาเป็นหนึ่งได้ หนึ่งโดยการควบคุม หนึ่งโดยมีสติ มีปัญญารักษามัน พอมีสติปัญญารักษามัน แล้วสงบมาก สงบน้อย เราดูแลของเราไปเรื่อยๆ เห็นไหม ธรรมะต้องรู้ รู้เพราะอะไร รู้เพราะมีสติ รู้เพราะมีคำบริกรรม มันมีเหตุ.. เหตุที่ทำให้จิตมันสงบเข้ามาได้ มันก็มีกำลังของมัน มันมีความสุขของมันเห็นไหม เพราะจิตเป็นหนึ่ง

พอจิตเป็นหนึ่ง รักษาบ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า มันจะมีฐานของมัน ฐานของความมั่นคง ฐานของความสงบร่มเย็น เรามีความสุขเห็นไหม เราลุกจากที่นี่ไป เราไปที่ไหนเราก็มีความสุข เพราะจิตเรามีความสุข โห.. มันสุขโต.. ไปไหนก็มีความสุข จิตมันมีความร่มเย็น จิตมันมีความสุข พอเราออกจากสมาธิมา เรายังมีความสุขติดกับจิตนี้ไปเห็นไหม นี่ฐานของจิต

แล้วถ้าจิตอย่างนี้ มันมีสติปัญญาอย่างนี้ มันจะรักษาจิตอย่างนี้ ให้สงบร่มเย็นได้ง่ายขึ้น ใ้ได้ง่ายขึ้นเพราะมันมีสติปัญญาไหลเข้ามา ไ้ล่เข้ามาจน รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมารเป็นพวงดอกไม้แห่งมาร เห็นโทษเห็นภัย เห็นโทษที่ว่า ถ้ามันคิดโดยขาดสติ มัน

คิดโดยที่ไม่มีการรักษามัน มันจะคิดแบบโลก “ศรัทธา” กิเลสก็ธรรมชาติไหนก็แล้วแต่ กิเลสค้นหาความทะยานอยากเอาไปใช้ประโยชน์หมดเลย !

แต่ถ้ามีสติ มีสมาธิ มีปัญญาควบคุมเข้ามาเห็นใหม่ ชั้น ๕ เหมือนกัน สิ่งที่ว่า ชั้น ๕ เหมือนกัน สติ สมาธิ ปัญญาเป็นเครื่องมือ มันเป็นเครื่องมือเหมือนกัน แต่ถ้าคนที่มันใช้เป็น มันจะใช้เป็นประโยชน์ขึ้นมา นายช่างเขามีเครื่องมือของเขา เขาประกอบอาชีพของเขา มันประโยชน์ของเขา เราไม่ได้เป็นนายช่าง เรามีเครื่องมือขึ้นมา เครื่องมือนั้น คุณดูอย่างอาวุธเอาไว้ใกล้มือเด็ก เด็กมันเอาไปเล่นเกิดอุบัติเหตุจนเด็กคนนั้นเสียชีวิตไปเลยเห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน ของที่เป็นเครื่องมือ เขาเอาไว้ประกอบสัมมาอาชีพของเขา แต่เราใช้ไม่เป็น เราเอาเครื่องมือนี้มาทำลายเราเห็นไหม ชั้น ๕ ความคิด ความปรุง ความแต่ง มันมีอยู่กับจิต มันเป็นอารมณ์สองอยู่แล้ว โดยธรรมชาติของมันกิเลสก็พาใช้อยู่ตลอดเวลา พอมีสติปัญญาขึ้นมา เราก็เอาปัญญาใช้ เราพาใช้ พาชั้น ๕ พารูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ตรีกในธรรม ตรีกในสิ่งที่ดี แล้วมีสติสัมปชัญญะทำตามมันทัน แล้วถ้ามันมีสติสัมปชัญญะ พอมันสงบเข้ามา จิตมันเป็นหนึ่ง.. เป็นหนึ่ง.. มีความสุขเห็นใหม่

พอจิตมีความสุขขึ้นมา.. นี้ฐาน เวลาที่จิตออกจากฐานมา มันก็ยังมีความสุขของมัน แล้วเรามีสติปัญญาของเรารักษาบ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้าเห็นใหม่ สติ สมาธิ แล้วเวลา “ออกรู้” ออกรู้อะไร ถ้าออกรู้ขึ้นมา นี่ปัญญามันเกิด...

ถ้าเป็นเจโตวิมุตติ จิตสงบ เห็นกาย เห็นสิ่งต่างๆ มันขนพองสยองขวัญ มันสะเทือนหัวใจมาก มันสะเทือนหัวใจเพราะมันสะเทือนกิเลส

คำว่าสะเทือนกิเลสนะ กิเลสมันโดนเห็นตัวแล้ว กิเลสมันได้แสดงตัวแล้ว จิตมันรู้คั่นจนเห็นกิเลสแล้ว สิ่งที่เห็นกิเลส ถ้าใช้ปัญญาอบรมสมาธิ แล้วจิตมันสงบเข้ามา แล้วจิตมันออกเห็น เห็นจิต เห็นกาย เห็นอาการของจิต เห็นรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันเห็นของมัน แล้วมันจับต้องของมันได้ มันออกแยกแยะ ออกรู้คั่นนี้ ธรรมะต้องรู้ มันจะรู้เลยว่า การออกใช้ปัญญา ปัญญาที่ออกใช้แบบนี้ มันใช้เข้ามาเพื่ออะไร ใช้เข้ามาเพื่อถอดถอน เพื่อให้จิตมันคายค้นหาความทะยานอยาก มันคายออกไปอย่างไร

เพราะเวลาวิปัสสนาไปแล้ว มันตักทบกพาน มันปล่อยวางชั่วคราว เว้นไว้แต่ขีปนปาภิญญา ผู้ที่ตรัสรู้อย่างต่างๆ เพราะเขาทำของเขา เวลามันถอด มันถอน มันมีการกระทำของมัน มันมีความรู้ที่แตกต่างนะ จากโลกียะไปโลกุตตระ

สิ่งที่เราประพฤติปฏิบัติเริ่มต้นเข้าไป เราปฏิบัติไป เราจะไม่ว่าสิ่งใดผิดสิ่งใดถูก โดยชัดเจน แต่มันรับรู้ด้วยผลของมัน เห็นไหม รับรู้ด้วยผลของมันว่า อืม.. มันว่าง มันเบา มันแตกต่าง แต่ยังไม่ชำนาญ... ผู้ที่ชำนาญจนแยกแยะได้ว่าถูกต้อง ว่าสิ่งใดผิดสิ่งใดถูก ต้องเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กับครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติผ่านขั้นตอนนั้นไป ผู้ที่ผ่านขั้นตอนนั้นไป ย้อนกลับมาดูมันจะเห็นหมดเลย...

เวลาครูบาอาจารย์ของเราจะ ท่านจะบอกว่าให้เราตั้งสติ ให้เรารักษามโนธรรมต่างๆ เพราะท่านบอกว่า ถ้าเริ่มต้นกระบวนการ สิ่งที่ถูกต้อง กระบวนการนี้มันจะพัฒนาไปในทางที่ถูกต้อง กระบวนการเริ่มต้นที่มันไขว้เขว กระบวนการมันเริ่มต้นที่ไม่ถูกต้อง มันจะทำให้การประพฤติปฏิบัติไป.. ไปติด ไปประพฤติไปได้ยาก เช่น หลวงปู่มั่นท่านพูดไว้ “ต้นคดปลายตรงไม่มี” ต้นต้องตรงแล้วปลายมันจะเที่ยงตรงไป “ต้นคดปลายตรงไม่มี” มันคดแต่ต้น ถ้ามันไม่คดแต่ต้น เห็นไหม

ครูบาอาจารย์ที่ประพฤติปฏิบัติแล้วท่านถึงหวังใจ หวังใจว่าการปูพื้นฐานเหมือนลูกหลานเรา ลูกหลานเรานี้ละ การศึกษาเริ่มต้นจากอนุบาล ถ้าเราปูพื้นฐานให้เขามีพื้นฐานที่ดี การศึกษาของเขา ก็จะสะดวกสบายไปข้างหน้า ถ้าลูกของเรา เรารักลูกของเราจนเกินไป บอกว่าไม่ต้องไปเรียนที่ไหนหรอก พอโตขึ้นมาค่อยไปเรียนที่หลัง มันเรียนไม่ทันเขา เรียนขึ้นมาเห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน “ต้นคดปลายตรงไม่มี” ต้นต้องตรง ก็ศีล สมาธิ ปัญญา ใจ ศีล สมาธิ ปัญญา เราต้องตรงมาตั้งแต่ต้น เราต้องมีกำลัง มีสติ มีปัญญา มีความวิริยะ อุตสาหะ แสวงหาสิ่งนี้ขึ้นมา แสวงหาศีล สมาธิ ปัญญา เห็นไหม ศีลมันเกิดขึ้นมาโดยพื้น ศีลมันมีโดยพื้นฐานถ้าเรารู้จักรักษามัน สมาธิก็เกิดขึ้นมาจากมีสติ มีคำบริกรรม มีการรักษาส่งที่ดี สมาธิที่ดีขึ้นมา สมาธิเกิดขึ้นมาแล้วเห็นไหม ความแตกต่างความรับรู้เป็นสมาธิระหว่างมิจากับสัมมา มันก็แตกต่าง แล้วพอมันออกสู่ปัญญาเห็นไหม ออกสู่ปัญญา ปัญญามันจะเกิดขึ้นมาจากจิตที่ออกไคร่ครวญ จิตเห็นอาการของจิต จิตเห็นกาย

ถ้าจิตเห็นกาย การแยกแยะการใคร่ครวญของมัน เพราะจิตเห็นอาการของจิต เหมือนกับการทำงานเลย คุณสิ เราทำงานทางวิชาการ เรากว่าจะเสร็จแต่ละโครงการ ทำการวิจัยต่างๆ กว่าจะเสร็จโครงการมันต้องใช้เวลาเท่าไร นี่ก็เหมือนกัน ในการวิปัสสนา ในหัวใจ ใจที่มันเกิดการวิปัสสนาขึ้นมาแล้วนี่ มันแยกแยะอย่างไร มันปล่อยวางอย่างไร สิ่งที่เหมาะสมการณ์อย่างนี้ แล้วมีรสของธรรมชนะรสทั้งปวง รสของสัมมาสมาธิ รสของความสงบของใจ

ใจที่สงบกับใจที่เป็นสอง จิตกับสัญญาอารมณ์ จิตกับความใคร่ครวญ แล้วมันปล่อยออกมาเป็นหนึ่ง มันก็เป็นความสุขอันหนึ่ง มีสุขขนาดไหนเวลาออกวิปัสสนาไป ความสุขอย่างนี้มันได้ตัดกิเลสตัดหาความทะยานอยากออกจากใจได้มากขึ้นๆ มันมีความสุขอีกอย่างหนึ่ง ความสุขอย่างนี้จนเราเข้าใจว่าสิ่งนี้เป็น โสดาบัน เป็นสภิกาทาคา เป็นอนาคา

เวลาเราพิจารณาไปนะ ถ้าต้นมันคด.. จำธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา แล้วก็ว่าใช้ปัญญา ใช้การใคร่ครวญ เห็นใหม่ พอการใคร่ครวญ...

จิต ความมหัศจรรย์ของจิต จิตนี้เป็นสิ่งที่มหัศจรรย์มาก มันยึดสิ่งใด มันยึดมันแบกมันหามจนเป็นทุกข์เป็นยาก เวลามันบอกว่าสิ่งนี้ไม่เป็นความจริงให้มันปล่อย มันก็ปล่อยจากสัญญาอารมณ์ที่มันคิดขึ้นมาเหมือนกัน มันไม่เป็นความจริง เพราะมันไม่มีข้อเท็จจริงรองรับ

เวลาถ้าจิตมันมีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก มันเอาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาใช้สอยอย่างนี้เห็นใหม่ เวลาใช้ปัญญารอบหนึ่ง เวลามันปล่อยวางรอบหนึ่ง... อย่างนี้เป็น โสดาบัน เป็นสภิกาทาคา เป็นอนาคา มันก็เป็นได้ร้อยหนพันหนนะ มันไม่เป็นความจริงของมันขึ้นมา

ถ้าเป็นความจริงของมันขึ้นมาเห็นใหม่ ตทั้งหมดปทาน วิปัสสนาไปแล้วมันปล่อยวางอย่างไร ซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ มันก็มีความชำนาญมากขึ้น มันก็ขึ้นใช้ประสบการณ์ของเรา สิ่งใดที่เราใช้ปัญญาใคร่ครวญของมันไป แล้วถึงที่สุดแล้วมันไม่ปล่อยวาง มันยึด มันคิด มันขวางอยู่ เพราะกำลังของสมาธิมันไม่พอ เราต้องปล่อยสิ่งนั้นแล้วกลับมาทำความสงบของใจ มันจะเห็นคุณค่าเลย คนวิปัสสนาไป คนใช้ปัญญาไปแล้ว ถ้าใช้ปัญญาจนเกิน

ขอบเขต เกินขอบเขตของกำลัง ปัญญาของเรามันจะทันเพื่อน ปัญญาของเราจะเป็น
 สัจญา

ถ้าปัญญาของเราเป็นสัจญา คือวิปัสสนาไป ใช้ปัญญาไปแล้วมันไม่ทะลุปรุ
 โปรง มันไม่ปล่อย พอมันไม่ปล่อยมันก็ไปค้ำกัน เพราะเรามีกิเลสตัดหาความทะยาน
 อยากของเรา เราอยากจะได้มรรคผลใดๆ เราก็บอกว่าการที่มันนี้แล้วมันถูกต้อง คือ สมาธิ
 ปัญญา เราเคยทำแล้วมันได้ผลๆ

ความไม่ได้ผลมันเป็นสัมมาทิฐิ เราใช้เครื่องมือที่ถูกต้องกับสิ่งต่างๆ เราทำ
 ความสมคุดอย่างไร มันจะเกิดผลประโยชน์อะไรขึ้นมา แต่ถ้าสิ่งใดที่มันเอนเอียง มัน
 ไม่ได้สมคุดของมัน เห็นไหม มันจะเป็นบางส่วนเป็นไปไม่ได้

อันนี้ก็เหมือนกัน เราเคยใช้เคยทำได้ก็จริงอยู่ แต่ขณะที่เราทำมันไม่สมคุด คือ
 มันใช้จนทันเพื่อน มันใช้กำลังจนมันมากเกินไป เราต้องวางงานนั้นเลย กลับมาพุทโธ
 พุทโธ วางงานนั้นแล้วกลับมาปัญญาอบรมสมาธิ ต้องวางทันที ! ถ้าไม่วางทันที มันก็จะ
 ลากเราไปอย่างนั้น แต่... เพราะความไม่รู้ ในการประพฤติปฏิบัติใหม่ เพราะเราเคยทำ
 ได้ เราก็คิดว่าเราทำได้ตลอดไป เพราะนี่เป็นความคิดว่าเราเคยทำได้นะ ความคิดว่าเรา
 เคยทำได้กับความจริงมันคนละเรื่องกัน

ความจริง ความสำรวมของจิตเห็นใหม่ คุณิเวลาเราใช้ปัญญาใคร่ครวญของเรา ใช้
 วิปัสสนาของเรา บางทีเราใช้ปัญญาระดับนี้ทำมันเข้าใจ ทำมันปล่อยได้ละ วันนี้เราใช้
 ปัญญาเหมือนกัน แล้วปัญญาใช้มากกว่าเดิมอีก แต่ทำไมมันไม่ปล่อยเห็นใหม่ มันหนัก
 ไปทางปัญญา แต่มันไม่มีฐานรองรับ มันไม่มีความสมคุดของมัน แล้วเวลากิเลสมันรู้ทัน
 ของมัน มันก็มีลูกต่อลูกชนของมันนะ กิเลสนี้มันฉลาดมาก เพราะกิเลสมันอยู่กับเรา

เราทำสมาธิมาเกือบเป็นเกือบตาย ปัญญาว่าจะเกิดขึ้นมาจะเพื่อชำระล้างมัน เรา
 ต้องแสวงหามันตลอดเลย กิเลสไม่ต้องทำอะไรเลย กิเลสเป็นอนุสัยนอนอยู่ในจิต มัน
 เกิดปฏิสนธิจิต มันเกิดมากับเรา แล้วเราศึกษาธรรมะขึ้นมา เวลาเราชนะมัน มันก็หลบ
 เลี่ยง มันหลบหลีก เห็นไหม เราก็ดีใจว่าเราชนะรอบหนึ่งเราปล่อยวางรอบหนึ่ง มันก็
 รับรู้กับเรานะ มันรับรู้กับเรา... พอเราพิจารณาซ้ำ พิจารณาซ้ำ มันก็มีช่องทางของมันที่จะ

หาทางหลอกลวง หาทางที่จะพลิกแพลงให้เราล้มลุกคลุกคลานไป พอล้มลุกคลุกคลานเราก็ใช้ปัญญาแล้วใช้ปัญญาเล่า

จะบอกว่า การวิปัสสนา มันเกิดจากกำลังของสมาธิ ความสมดุลของเครื่องมือของเรามันไม่คมกล้า เราต้องกลับมารักษาเครื่องมือเพื่อเป็นประโยชน์กับเรา กับกิเลสตัดหาความทะยานอยากที่เราจะเข้าไปแก้ไข มันก็มีความต้านของมัน

คุณสุ คุณการประพฤติกปฏิบัติสิ เราแสวงหามาขนาดไหน เครื่องไม้เครื่องมือที่เราจะใช้ต่อสู้กับกิเลสนะ เราหามาเห็นไหม สติ สมาธิ ปัญญา เป็นเครื่องมือ ! มรรค ๘ มรรคญาณต่างๆ เป็นเครื่องมือที่จะไปชำระกิเลส

ถ้าเรามีเครื่องมือแล้วใช้ไม่เป็น ใช้แล้วไม่เป็นประโยชน์กับการชำระกิเลส กิเลสมันก็เอามาใช้เห็นไหม ใช้ให้พ้นเพื่อน ใช้ให้เราเดินไปไม่ได้ เราก็บอกเราก็ใช้แล้ว.. เราก็ประพฤติปฏิบัติแล้ว.. มันสมควรที่จะเป็นธรรม.. ทำไมไม่เป็นธรรมเสียที.. นี่กิเลสมันจะขัดแย้ง มันจะทำให้เราล้มลุกคลุกคลานตลอด กิเลสอย่างหยาบ กิเลสอย่างกลาง กิเลสอย่างละเอียด ช้างหน้ามันยังดักเราตลอดเวลา ประพฤติปฏิบัติไป ล้มลุกคลุกคลานไปตลอดเลย คนที่ต่อสู้กับกิเลสมา เห็นไหม ข้อเท็จจริงของการล้มลุกคลุกคลาน เพราะมันผิดพลาดมามาก

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรวจสอบ มันเป็นการสร้างบุญญาธิการนะ เวลาไปตรวจสอบจากเจ้าลัทธิต่างๆ ๖ ปี ที่ไหนเป็นศาสดา ที่ไหนเขาปฏิบัติตนว่าเป็นพระอรหันต์ ที่ไหนที่เขาเป็นสำนักประพฤติปฏิบัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ไปตรวจสอบ ไปทดสอบเขามาหมดแล้ว แล้วมันไม่มี มันไม่มีคือจิตมันฆ่ากิเลสไม่ได้

ความผิดพลาดที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยายามตรวจสอบมา.. ตรวจสอบมาเพื่อเป็นอำนาจาสนาบารมีด้วย แล้วสิ่งที่จะเป็นความจริง ก็คือความจริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่สร้างสมบุญญาธิการมาเอง สิ่งที่สร้างมา ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย สิ่งนี้มันสร้างมา สิ่งที่สร้างมา มันสร้างภาวะ สร้างกำลัง สร้างต่างๆ ขึ้นมาพร้อมหมดเลย

แต่ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม อ้าว... ถ้ามีอยู่ดั้งเดิมมันก็ต้องเป็นพระอรหันต์ไปเลยสิ ทำไมไม่เป็นละ “ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม” แต่อยู่ดั้งเดิมที่ว่า ต้องรู้คัมมัน คือการกระทำ มันยังไม่เกิดขึ้นมา พอมันเกิดขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใคร่ครวญขึ้นมา จนถึงที่สุดเห็นใหม่ นิมรรคญาณเกิดขึ้นมา กิเลสขาด! เมื่อกิเลสขาดเข้าไป เสวยวิมุตติสุข เอาสิ่งนี้มาเป็นพื้นฐาน แล้วเอาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเป็นศาสดาเอก มาเป็นประโยชน์กับเรา

แล้วเราละ เราจะทำอย่างไรของเรา สิ่งที่เราจำมาเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไซ้ใหม่ พุทธพจน์ๆ ไซ้ พุทธพจน์เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่กิเลสเราละ กิเลสมันเชื่อใหม่ ! ถ้ากิเลสเชื่อทำไมกิเลสมันไม่ยอมจำนน มันไม่ยอมตามความจริงอันนี้ เวลาศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศาสนธรรม สัจธรรมความจริงอันนั้น เวลาเราประพฤติปฏิบัติไป โอ้ ย..ท่องจนปากเปียกปากแฉะนะ แล้วมันเป็นความจริงขึ้นมาใหม่ละ มันไม่เป็นความจริงขึ้นมาเลย

แต่ถ้ามันเป็นความจริงของเราขึ้นมาเห็นใหม่ สติมันยับยั้งอย่างไร สมาธิมันลงตัวอย่างไร แล้วปัญญาที่มันออกไปก้าวเดิน มันรู้รอบหนึ่ง วิปัสสนามันปล่อยวางรอบหนึ่ง ปล่อยวางรอบหนึ่ง ซ้ำแล้วซ้ำเล่า.. ซ้ำแล้วซ้ำเล่า.. ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติถูกต้องนะ เวลาลูกศิษย์ลูกหาไปถาม ว่าถูกต้องไหม ถูก.. ถูก.. ที่ทำมานี่ถูกต้องไหม ถูก.. แต่ต้องซ้ำอีก “ซ้ำอีก” เห็นไหม กระบวนการที่เราทำมันถูกต้องไหม ถูก คำว่าถูกต้องคือเราเดินมาถูกต้อง แต่มันไม่ถึงที่สุด โครงการกระบวนการนั้นยังไม่จบ มันมีกระบวนการจบของมัน ธรรมะต้องรู้ เราว่าถูก.. ถูก.. แต่เราสงสัยใหม่ เราสงสัยนะ

แต่ถ้าพูดถึงเวลาครูบาอาจารย์บอกว่าถูกต้องแล้ว ต้องซ้ำ คำว่าต้องซ้ำคือยังมีการดำเนินการต่อไป คำว่าซ้ำแล้วซ้ำเล่านี้มันจะมีการดำเนินการต่อไป แล้วพอมีการดำเนินการต่อไปเห็นใหม่ วิปัสสนารอบหนึ่งมันปล่อยวางรอบหนึ่ง แล้วเราวิปัสสนาอีก มันก็ยังปล่อยวางอีก แสดงว่า ! แสดงว่ามันยังมีอยู่เห็นใหม่ พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า สิ่งที่มีอยู่ เราทำงานนั้นยังไม่เสร็จ เก็บกระบวนการนั้นไม่จบ มันก็ยังคาอยู่อย่างนั้น

จิตเวลาพิจารณาไป มันเป็นนามธรรม ความรู้สึกเป็นนามธรรม ความคิดเป็นนามธรรม ปัญญาเป็นนามธรรม มันว่าวรอบหนึ่งมันจบไป มันจบคือว่าพลังงาน.. พลังของจิตเขาก็ว่าสภาวะธรรม.. สภาวะธรรม..

สภาวะธรรมคือการเคลื่อนไหว ธรรมะแท้ๆ ไม่ใช่สภาวะ สภาวะธรรมคืออนัตตาในศัพท์ ธรรมะ อันตตา สภาวะที่มันยังขับเคลื่อนนี้อยู่เป็นสภาวะ นี่เป็นสภาวะของปัญญาที่มันขับเคลื่อน ที่มันต่อสู้กับกิเลสอยู่ มันขับเคลื่อนกระบวนการของมันจบสิ้นกระบวนการของมันไป ว่าง.. ว่าง.. แล้วกิเลสขาดไหม แล้วสิ่งที่เป็นสังขาร ธรรมะเหนือโลก ที่สังขารมันอยู่ไหน

เพราะไม่มี ไม่รู้สิ่งใด.. ไม่รู้สิ่งใดแต่รู้สภาวะ รู้สภาวะเพราะอะไร รู้สภาวะเพราะธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้แล้ว ธรรมวินัยมันมีอยู่ แล้วสภาวะอย่างนั้น เราก็เอาสภาวะอย่างนั้นมาว่า จิตใจเรารู้สภาวะนั้น.. รู้สภาวะนั้น.. เทียบเคียงให้มันเหมือนใจ ให้มันเป็นอย่างนั้น นี่มันถึงไม่รู้ ไม่รู้เลยถึงเลศสังขัย ไม่รู้เลยพูดกระบวนการของธรรมะนั้นผิด

แต่ถ้าเป็นความจริง พิจารณาซ้ำเห็นใหม่ ซ้ำกระบวนการเดิมมันต้องมีอยู่ ถ้าซ้ำแล้วมันก็ปล่อยอีก ปล่อยอีก การปล่อย คำว่าปล่อยอีกเห็นใหม่ ซ้ำนะ มันก็ยังไม่จบใจ มันก็ยังไม่สิ้นสุดกระบวนการของมันไป ถ้าซ้ำมันก็มีอาการอีก ถ้าซ้ำแล้วยังทำได้นะ มันก็ฟ้องแล้วว่าสิ่งนั้นยังไม่สิ้น ! กระบวนการนี้ยังไม่จบ ถ้าจบแล้วมันก็ซ้ำแล้วๆ ซ้ำแล้ว ถ้ากระบวนการมันจบเห็นใหม่ ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ ชั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ชั้น ๕ สังโยชน์มันขาด ขาดอย่างไร

เวลาสังโยชน์มันขาด คำว่าสังโยชน์ขาดนะ จิตรวมลง กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ แยกออกจากกัน จิตรวมลงเห็นใหม่ ...ยถาภูตัญญานทสฺสนน... ยถาภูตังเวลามันขาดรู้ว่าขาด เกิดญาณทัสสนะ เกิดความรู้ความเห็น เห็นว่าสังโยชน์ขาด โอ๊ย ดั่งแขนขาด ขาดอย่างนี้ ! กระบวนการมันมีของมัน นี่ธรรมะต้องรู้ รู้จริงทำจริง มันเป็นกระบวนการของมัน ไม่ใช่ไปรู้เห็นสิ่งใดๆ เลย

ศีล สมาธิ ปัญญา มันเป็นเครื่องมือ มรรค ๘ ทางเอกมันเป็นเครื่องมือทั้งนั้น แล้วทางเอก ทางที่เราจะไปถึงเป้าหมาย สิ่งที่เราอาศัยทางนั้น ไปสู่เป้าหมาย ในการประพฤติ

ปฏิบัติหนทางนั้นสำคัญมาก เครื่องมือที่เราจะใช้แสวงหาในการกระทำ เราต้องแสวงหา มาทั้งหมด แล้วเครื่องมือที่เราใช้สิ้นสุดกระบวนการของมันแล้ว “เครื่องมือ” เห็นไหม เราทำงานเสร็จเครื่องมือกองอยู่นั้นนะ

แต่มรรคญาณ คุณติมันอยู่ที่ไหน สมาธิมันอยู่ที่ไหน ปัญญามันอยู่ที่ไหน เวลา เกิดขึ้น มันเกิดขึ้นมาจากจิตของเรา เวลากระบวนการมันจบไปแล้วมันไปไหน สิ่งนั้น มันอยู่ที่ไหน มันหายไปไหน แล้วกระบวนการที่มันชำระกิเลสจนมันขาด ที่เป็นธรรมะ เห็นไหม “อรูปธรรม”

ถ้ามันเป็นอรูปธรรม คือธรรมเหนือโลก ถ้าเป็นรูปธรรม คือธรรมในโลก ธรรม-ธรรมชาติ ธรรมในโลกคือ สัพเพ ธมฺมา อนตฺตา สภาวะที่เป็นอนัตตา

ที่ว่า เป็นอนัตตา สัพเพ ธมฺมา อนตฺตา พระพุทธเจ้า นี่ไง ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม พระพุทธเจ้าเห็นสภาวะการกระทำที่มันเป็นความจริงขึ้นมา เพราะมันมีสัจจะ มันมีความจริงขึ้นมา ทำความจริงของมันขึ้นมา กระบวนการของมันขึ้นมา แล้วเป้าหมายมัน ออกไปเป็นอรูปธรรม อรูปธรรมมันเป็นอย่างไร อรูปธรรม ธรรมที่เหนือโลก ที่ไม่เวียนตายไปในวัฏฏะ ที่ไม่วนไปเหมือนวัฏฏะแล้ว มีอีก ๗ ชาติเท่านั้น

ธรรมดาของจิตมันเวียนตายเวียนเกิดไม่มีต้นมีปลาย ไม่มีสิทธิเรียกร้องอะไร ทั้งสิ้น ในเมื่อมีการกระทำอยู่ มันขับเคลื่อนจิตนี้ดวงนี้ไป จิตดวงนี้จะไม่มีต้นมีปลาย มัน จะเกิดตาย เกิดตาย ไปอย่างนี้ตลอดไป จิตนี้มันเกิดตาย เกิดตาย เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาเป็นเทวดา อินทร์ พรหม มนุษย์ต้องตายไป เทวดาต้องตายไป พรหมก็ต้องตายไป ทุกอย่างต้องตายไป แต่จิตไม่ตาย จิตตัวนี้มันเกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหม มันเปลี่ยนแปลง เปลี่ยนชาติของมันไปตลอดเวลา เป็นพลังของมัน เห็นไหม

แล้วเวลาเป็นอรูปธรรม ธรรมที่เหนือโลก มันอีก ๗ ชาตินะ อีก ๗ ชาติ ไม่ไป อีกแล้ว.. นี่มันเหนือโลก มันเริ่มเหนือโลกขึ้นมาบ้างแล้ว เห็นไหม แล้วเราทำของเรา ต่อไปมากขึ้นๆ จิตมันจะมีกระบวนการของมัน นี่ธรรมะต้องรู้ ! รู้ตามเป็นจริงว่าทำ อย่างเป็นไปเป็นโสคาบัน แล้วจากโสคาบันทำอย่างไรถึงเป็นสภิกาคามรรค สภิกาคามรรค เห็นไหม ที่ว่าสติฯ สติมันเป็นอย่างไง สติของโสคาบัน สติของสภิกาคา สติของอนาคา สติของพระอรหันต์นะ มันแตกต่างกันอย่างไร

สมาธิและวุฒิภาวะของมรรค ๔ ผล ๔ มันแตกต่างกันอย่างไร มันมีความแตกต่างกันหมดเห็นใหม่ นี่มิติ ! มิติความลึกของจิต มิติความลึกของฐานของจิต จิตที่มันอยู่นี้ กรรมฐานๆ ฐานของจิตมันมีอยู่ ฐานที่มันจิต ปฏิสนธิจิต จิตเกิดเป็นโสคาบัน มันเกิดเป็นโสคาบัน มันเกิดของมันเห็นใหม่ พระโสคาบันยังเกิดอีก ๗ ชาติ พระสัทธาคามียังเกิดอีก พระอนาคายังเกิดเป็นพรหม นี่ปฏิสนธิจิต ที่มันเกิดอีก ๗ ชาติ ในสถานะที่มันเกิด ๗ ชาติเพราะเป็นพระโสคาบัน ถ้าประพุดปฏิบัติไปเห็นใหม่ เป็นพระสัทธาคาอีก ๗ ชาติ เป็นพระอนาคา ไม่เกิดบนกามภพ ทำไมถึงไม่ไปเกิด

นี่วุฒิภาวะออกมา สีส สมาธิ ปัญญาแตกต่างกันหมดนะ มันแตกต่างในตัวของมันเอง ถ้าธรรมะรู้จริงเห็นจริงมันก็จะรู้ถึงความแตกต่าง แล้วพอความแตกต่างมันพัฒนาการของมัน จากปุถุชนเป็นกัลยาณปุถุชน จากโสคาปัตติมรรคเป็นโสคาปัตติผล จากสัทธาคามรรคเป็นสัทธาคาผล อนาคามรรคเป็นอนาคาผล อรหัตตมรรคเป็นอรหัตตผล มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ นิพพานคือความสงบเย็นที่มันจะไม่เป็นไปอีกแล้ว เห็นใหม่ มันเหนือธรรมชาติมาตลอดนะ ..ธรรมะต้องรู้!

ถ้าธรรมะไม่รู้.. คือธรรมะเลื่อนลอย ธรรมะไม่รู้.. ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะไม่มีเหตุมีผล ธรรมะ.. ทุกอย่างมันจะเป็นของมันเอง มีสติสัมปชัญญะไป เพราะของดั้งเดิมจิตนี้นิพพานอยู่แล้ว จิตมันต้องถึงนิพพานอยู่แล้ว.. จิตถ้าถึงนิพพานอยู่แล้วเห็นใหม่ คุณ คุณที่มันเกิดตายๆ ในวัฏฏะ ที่มันไม่มีต้นมีปลาย มันก็ต้องถึงนิพพานสิ มันไม่มีหรอก ! ไม่มี !!

มันเพียงแต่มีจิต จิตที่มีสถานะ คุณลอร์ดสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย สร้างมานุญญาธิการอย่างนี้ ขนาดสร้างบุญญาธิการอย่างนี้ ยังจะต้อง.. “ต้อง !” มาตราฐรู้ คำว่าตราฐรู้คือเหตุ คือเป็นข้อเท็จจริงที่มีการกระทำ มันต้องมีการกระทำทั้งหมด พอทำขึ้นมาแล้วเห็นใหม่ พอตราฐรู้แล้วเป็นพระอรหันต์ ครูบาอาจารย์ที่ประพุดปฏิบัติมาก็เป็นพระอรหันต์ พระอรหันต์มาจากไหนละ พระอรหันต์ก็มาจากการประพุดปฏิบัติ

แล้วเราประพุดปฏิบัติต้องถูกต้องด้วย ต้องถูกต้องชอบธรรม แล้วชอบธรรมตามความเป็นจริง แล้วถ้าพูดถึงคนที่ชอบธรรมตามความเป็นจริง สิ่งที่เป็นเครื่องมือ สิ่ง

ที่ใช้เป็นเครื่องมือเห็นใหม่ เครื่องมือคือต้องเรียกชื่อให้มันถูก ที่ว่าพุทธพจน์.. พุทธพจน์ .. เวลาบอกก็อ้างพุทธพจน์ ว่าถ้าผู้ประพฤติปฏิบัติจะแตกต่างจากพุทธพจน์ไปไม่ได้.. แตกต่างจากพุทธพจน์ พุทธพจน์คือพุทธพจน์

แต่เวลาข้อเท็จจริงเห็นใหม่ เวลาการกระทำ สิ่งที่เป็นธรรม “ชื่อ” ในการกระทำที่เป็นข้อเท็จจริงในใจ มันสื่อกันได้ไง ชื่อในการกระทำ ชื่อมันเป็นจริง เราให้คำมาว่าสิ่งที่ทำ มันเป็นความจริงใหม่ ถ้าไม่มีความจริง.. เอาความจริงนั้นมาจากไหน ถ้าเป็นความจริงอยู่แล้ว เป็นอุปสรรค ที่มีพื้นฐานอยู่แล้วเห็นใหม่

มันต้องทำความเข้าใจเข้าไปอีก เพราะว่าจิตสงบเข้าไปมันคนละชั้นกันแล้ว จากโศดาปัตติมรรคเป็นสกิทาคามรรค สกิทาคามรรคเวลามันเข้าไปกิเลสมันละเอียดกว่า กิเลสที่มันจะหลอกเรา มันก็ละเอียดกว่าโศดาปัตติมรรค

แต่เพราะคนทำงานเป็น คำว่าทำงานเป็น คือมันผ่านภวานามยปัญญาหนึ่งรอบ “ภวานามยปัญญา” คนที่จะเห็นภวานามยปัญญาโดยข้อเท็จจริงสมบูรณ์แบบ อย่างน้อยต้องเป็นพระโศดาบันขึ้นใจ เพราะพระโศดาบัน.. คำว่าเป็นโศดาบันขึ้นใจ มันจะเกิดกระบวนการที่เป็นโศดาบันอย่างไร

ถ้าเกิดกระบวนการโศดาบัน คุณ สติ สมาธิ ปัญญา ศีล สมาธิ ปัญญา สิ่งที่เป็นมรรค ๘ ที่มันจะรวมตัว มรรคสามัคคี ถ้ามรรคไม่สามัคคี มันสมุจเฉทปหานกิเลสไม่ได้ ถ้ามรรคสามัคคี มรรคที่เป็นอริยมรรค เป็นมรรคญาณ มันเกิดขึ้นมาเพราะอะไร มันเกิดขึ้นมาเพราะการกระทำเห็นใหม่

ที่ว่าธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม การกระทำ เพราะมรรคสามัคคีมันสมดุขของมัน มีการกระทำของมัน แต่กว่ามันจะสามัคคี เราซ้าแล้วซ้าเล่า เราวิปัสสนา เราใคร่ครวญอย่างไร นี่ใจฝึกฝนกันจนมีความชำนาญของมัน พอมีความชำนาญ พอมันมรรคสามัคคีมารวมตัวแล้วสมุจเฉทปหาน ขาด ! เราได้รู้ได้เห็น เห็นใหม่ ธรรมะต้องรู้ !

ถ้าธรรมะมารู้อย่างนี้ มันเห็นอย่างนี้ขึ้นใจ กระบวนการมันจะเข้าใจหมดคนะ ถ้ากระบวนการของพระโศดาบัน จะเข้าใจถึงมรรคญาณ แล้วจะเข้าใจคำว่าสติ จะเข้าใจคำว่าสมาธิ แล้วก็เข้าใจคำว่าปัญญา โลกุตตรปัญญา

ไม่ใช่ทัศนคติความเห็นเฉยๆ เขาบอกว่า พระโศดาลัยก็มี “ทัศนคติ” แต่เขาลืม “ญาณ” ญาณคือพลังของใจ ทัศนคติคือสมองใจ ทัศนคติคือความเห็น ถ้าความเห็นของคน.. อ้าว..เห็นโศดาลัย เห็นกายไม่ใช่เรา เราไม่ใช่กาย เป็นพระโศดาลัย... มันเป็นไปได้หรือไม่ ! นกแก้วนกขุนทองมันก็ท่องได้ บอกมันสิ กายไม่ใช่เรา.. เราไม่ใช่กาย.. นกแก้วมันก็ท่องได้ มันท่องได้แต่ความจริงมันไม่มี ! ไม่มีภาวนามยปัญญา ธรรมะไม่รู้.. กระบวนการของมันก็เลยผิดพลาดไปหมด

ถ้าธรรมะต้องรู้ พอรู้แล้ว.. แล้วรู้เพราะเหตุใด รู้เพราะรู้ว่ามีข้อเท็จจริง มีการกระทำ ไอ้ข้อเท็จจริงการกระทำอันนี้ มันจะเรียกชื่อกล่าวขานความเห็นจากข้อเท็จจริง ในหัวใจผิดพลาดไป คนถ้ามันไม่เห็นจริงมันก็ผิคนะ แล้วคนเห็นจริงมันจะผุผิน มันจะเป็นไปได้อย่างไร ในเมื่อมันเห็นจริง มันรู้จริง การกระทำจริงเกิดขึ้นมา นี่คือนักที่ทำงาน เป็น

พระโศดาลัย... ไม่ถ่อมมงคลตื่นข่าว พระโศดาลัยไม่เชื่อในสังขาร ไม่เชื่อในพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ ! เป็นอกุศลปฏิจจสมุทฺถิ อฐานะที่พระโศดาลัยจะเสื่อมลงมาเป็นปุถุชน พระโศดาลัยเป็นของจริง นี่ธรรมที่เหนือโลก ! นี่ธรรมะมารู้จริงอย่างนี้

ถ้าธรรมะมารู้จริงอย่างนี้ สิ่งที่เป็นจริงเห็นใหม่ เราฟังธรรมกันอยู่นี้ เราก็หวังปรารถนากันขึ้นมาเพื่อจะประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นไปให้มันถึงที่สุด ถ้าถึงที่สุดเห็นใหม่ เราก็ทำความสงบของใจเข้ามา ใจเราให้มันสงบเข้ามา สงบเข้ามาแล้วออกหรือค้นหากิเลส อ้าว..ก็กิเลสก็เจอแล้ว ก็กิเลสฆ่าไปแล้ว จะหากิเลสที่ไหนอีกล่ะ...

กิเลสที่ฆ่าไปแล้วมันก็ตายไปแล้ว หลานของมันได้ตายไปแล้ว แล้วเราจะหาพ่อของมันล่ะ หลานก็ตายไปแล้ว แล้วพ่อของมันล่ะ แล้วปู่ของมันล่ะ ในเมื่อกิเลสมันละเอียดกว่านี้เราจะต้องแสวงหา แล้วกิเลสที่มันมีความสามารถ มีวุฒิภาวะที่มันเหนือกว่า มันจะหลบเลี่ยงนะ มันจะพลิกแพลงของมันนะ เล่ห์เหลี่ยมของมันร้อยพันพันคมที่ละเอียดกว่า

สิ่งที่ละเอียดกว่า เครื่องมือเห็นใหม่ เครื่องมือของโศดาลัยปิดติมรรคจะไปฆ่ากิเลสในสภิกทาผล ไม่มี ! เครื่องมือของโศดาลัยปิดติมรรค มันก็ฆ่ากิเลสในชั้นของโศดาลัย

ผล เครื่องมือของสภิกขาคามรรคมันก็จะไปฆ่ากิเลสจนได้สภิกขาผล ถ้าเครื่องมือของ โสดาบัน... นี่ไง เครื่องมือมันแตกต่าง ศัตรูก็แตกต่าง กิเลสก็แตกต่าง วุฒิภาวะของกิเลส มันหยาบ-ละเอียดแตกต่างกันเยอะมาก

ยิ่งเดี่ยวนั้นไปอนาคานะ มันจะเป็นเรื่องกามภพ เรื่องของวิญญูะ เรื่องของการเกิด ในภพ เพราะพระอนาคานี้จะทำลายกามภพ ไม่มาเกิดอีกตั้งแต่สวรรค์ลงมา ไปเกิดเป็น พรหม ..นี่มันแตกต่าง ความละเอียดมันแตกต่าง แล้วเราเอาความรู้ความเห็นของเรา โดย โสดาปัตติผลเข้าไปจับแล้วเราจะฆ่ากิเลสเลย ไม่มี ! ไม่มี ! เห็นไหม

ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติเป็น ท่านบอกว่า “การขุดคุ้ยหากิเลสนี้เป็นงานอย่าง หนึ่งนะ” เหมือนเราเป็นเจ้าของนี้ ลูกหนี้ของเรามันหลบ มันฉ้อฉล มันไม่ยอมเผชิญหน้า กับเรา มันไม่ยอมตกลงกันตามกติกาของเรา เราจะต้องตามลูกหนี้เราให้เจอ ถ้าเราไม่ได้ ตัวลูกหนี้มารเราจะตกลงกันได้อย่างไร ว่าใครเป็นหนี้ ใครไม่เป็นหนี้ใคร

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเราเป็นโสดาปัตติผล แต่ถ้าเรายังหากิเลสไม่เจอ เราหากิเลส ของชั้นของสภิกขาคามรรคไม่เจอ แล้วเราจะไปตกลงกันได้ได้อย่างไร ถ้าจิตสงบ มันต้องทำ ความสงบของใจ คีล สมาธิ ปัญญาเหมือนกัน แต่ ! แต่ละคนระดับตอนกัน หยาบ-ละเอียด ต่างกัน เพราะเรามีพื้นฐานเห็นไหม คุณิ คนโดยการศึกษา โดยทางวิชาการ ถ้าเรามี วิชาการของเรา เราแม่นในวิชาการของเรา เราจะเจรจาต่อรองกับใคร เราจะตื่นตื่นไป ใหม เพราะเราแม่นยาของเรา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราไม่มีพื้นฐานทางวิชาการของเรา เราจะไปพูดกับใคร เราจะ มั่นใจตัวเราไหม ถ้าจิตมันมีกำลังของมัน มันมีสมาธิของมันเห็นไหม มันจะเข้าไปต่อสู เข้าไปค้นคว้า เข้าไปหากิเลสอันละเอียดเข้าไป มันต้องเข้าไปจับตัวเขา นี่กิเลสต้องขุดคุ้ย กิเลสต้องหา ..บอกว่า น้ำใสต้องเห็นตัวปลา.. น้ำใสต้องเห็นตัวปลา.. นั่งให้สมาธิมันใสๆ ประเดี่ยวกิเลสมันจะวิ่งมาชน...

“น้ำใสแล้วจะเห็นตัวปลา” ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้จริง ในบาลีมีอยู่ น้ำใสจะเห็นตัวปลา.. เพียงแต่ว่า ถ้าเราทำจิตสงบ จิตของคนนี่เวลาสงบ แล้ว สงบโดยพื้นฐานก็มี สงบแล้วใสสว่างก็มี สิ่งที่ว่าน้ำใสแล้วจะเห็นตัวปลา.. ถ้ามัน สงบสว่างใสแล้ว มันจะมีปลา น้ำใสแล้วจะเห็นตัวปลา เพราะคำว่าเห็น คุณจิตสงบโดยเจ

โตวิมุตติเห็นใหม่ พอจิตสงบแล้วเห็นกาย เห็นกายเห็นใหม่ พิจารณากายไปแล้ว ปล่อยวางกายไปแล้ว

แล้วไปพิจารณากายอีกได้อย่างไรละ ก็ในเมื่อกายปล่อยไปแล้ว กายอย่างหยาบๆ เป็นโศดาบัน กายอย่างกลางจะเป็นสภิกาทคา ยิ่งกายละเอียดเข้าไปจะเป็นอนาคา ยิ่งกายของจิต มันใสแตกต่างกัน พอพิจารณากายของเรา อุกคหนิมิต วิกาศะ การแยกส่วนขยายส่วน พุพองทำลายมันไปเห็นใหม่ พอทำลายจนถึงที่สุดแล้ว พอจิตมันเข้าใจตามกระบวนการของมัน กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ มันทั้งหมดเลย

พอพิจารณาไปจนมันทิ้งแล้ว พิจารณาซ้ำเข้าไป ถ้าจิตมันสงบแล้วจับกายอีก แต่เป็นกายคนละวุฒิภาวะกัน เห็นใหม่ พิจารณากายที่แรก สักกายทิฎฐิ ความเห็นผิดในเรื่องกายหลุดไป พิจารณากายครั้งต่อไป ถ้าจับได้จนจิตสงบแล้ว ค้นหากกลับไปที่กาย เพราะฉะนั้นมันก็รู้คั่นของมัน มันจะคั่นสู่สภาวะนะ มันจะคั่นสู่สภาวะเดิมของความ เป็นน้ำ เป็นดิน เป็นลม เป็นไฟ คั่นสู่สถานะของเขา แล้วพิจารณาซ้ำเข้าไปนะ พอจับกายได้ มันถึงเป็นอสุภะนะ อสุภะ อสุภัง มันเป็นการทำลายกามราคะ

แต่ในปัจจุบันนี้ผู้ปฏิบัติ.. ธรรมดาของสัตว์โลกมันก็มีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก ก็บอกว่า พิจารณาให้เป็นอสุภะ... มันยับยั้งชั่งใจได้ แต่มันไม่ชำระกิเลสหรอก มันชำระกิเลสไม่ได้

เวลาเราประพฤติปฏิบัติเห็นใหม่ เวลาอยู่ในสังคม เราเห็นเพศตรงข้าม เราพยายามรักษาเกียรติของเรา รักษาจิตใจของเราว่าไม่ให้มันไปคิดฟุ้งซ่าน พิจารณาเป็นอสุภะๆ ใอันี่มันนกแก้วนกขุนทอง นกแก้วนกขุนทองก็ว่ากันไป

แต่มันมีขั้นตอนของมัน มีกระบวนการของมันนะ กระบวนการของจิต ของการพิจารณากายเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป ถึงบอกว่าอสุภะๆ ถ้าอสุภะมันเป็นความจริง มันจะเป็นอสุภะอยู่ขั้นไหน แต่ถ้ามันเป็นพิจารณากาย สักกายทิฎฐิ มันพิจารณากาย มันเปื้อยมันพัง มันทะลุพังของมันไป ใฮ้ผู้ฟังอย่างนี้มันยังไม่ใช่อสุภะ ! อสุภะมันละเอียดกว่านี้เยอะ มันทำให้เี่ยมไปในหัวใจเลยนะ จิตใจของเราเนี่ยมันเี่ยมเหมือนกับมันมียางเหนียวพอกมันอยู่เลย แล้วจะไปละมัน เห็นใหม่

นี่เวลาเราพิจารณาของเรา แค่จิตมันสงบเข้ามา กระบวนการของจิตที่มันจะรู้ คั่นหากิเลส พอมันพิจารณาภายในมันจับภายในได้มันพิจารณาไป พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันคั่นสู่สภาพของเขานะ มันคั่นสู่ น้ำ เพราะพิจารณาไปเห็นใหม่ น้ำในร่างกายเรามันก็จะระเหยไป ธาตุไฟออกมาแล้ว สิ่งที่เป็นดินมันก็จะยุบไป มันคั่นสู่สถานะเดิมของเขา พอแยกบ่อยครั้งๆ เข้า มันแตกออก ! มันแยกภายในจิตออกจากกันนะ โลกนี้ราบ! ราบ! ราบ! หมดเลย โลกนี้ราบเป็นหน้ากลองเลย “กายเป็นโพธิ จิตเป็นกระจกใส” มันทำอย่างไร

พิจารณาจิตก็เหมือนกัน พิจารณาขั้น ๕ มันละเอียดอ่อน พิจารณาซ้ำเข้าไป มันมีกระบวนการของมัน ธรรมะต้องรู้.. รู้การกระทำ ถ้ารู้ธรรมะ รู้การกระทำแล้ว นี่ฟังธรรมๆ ฟังธรรมจากใคร ฟังธรรมจากครูบาอาจารย์ ท่านจะพูดของท่าน ท่านจะพูดถึงประสบการณ์ของท่าน ท่านประพฤติปฏิบัติมาอย่างไร ชำระกิเลสอย่างไร แล้วมันปล่อยวางอย่างไร ไม่ใช่พูดลอยๆ พูดลอยๆ ..ลอยลม พูดว่านี่พุทธพจน์ นี่ธรรมะพระพุทธเจ้า ต้องเชื่อ ! ใ้อประสบการณ์นั้น เอาประสบการณ์ที่มันเป็นจริงขึ้นมา อันนั้นจะรู้จริงได้อย่างไร

นี่ใจมันเป็นสันติภูมิกะ มันเป็นปัจเจกตั้งรู้เฉพาะจิตดวงนั้น แล้วจิตดวงนั้นมีประสบการณ์ มีธรรมะรู้จริงอย่างนั้น ทำไมจะอธิบายไม่ได้ เหมือนหมอ ! เป็นหมอจบกระบวนการศึกษามานะ ไม่ใช่หมอพักลักจำนะ ถ้าหมอพักลักจำก็เป็นหมอเหมือนกัน สังคมเขาเสกสรรให้เป็นหมอ แต่ครูพักลักจำมันก็เสี่ยงเอา ครูพักลักจำว่าอย่างนี้ต้องเป็นอย่างไร คือเดา คือเดากันไปเห็นใหม่

แต่ถ้าเป็นกระบวนการของหมอจริงเห็นใหม่ นี่ผู้รู้จริง มันก็ใช้กระบวนการตามขั้นตอนของมัน ยาที่ใช้ควรใช้อย่างไร ควรปฏิบัติอย่างไร นี่ก็เหมือนกันเครื่องมือที่เราจะหามาทำไม สติ สมาธิ ปัญญา เวลาหามา มันสติ สมาธิ ปัญญา คนละสติ สมาธิ ปัญญา นะ สติ สมาธิ ปัญญาของหยาบๆ ก็หยาบๆ แล้วละเอียดเข้าไปละ เพราะมันจะมี “สติ-มหาสติ” ไปข้างหน้า

พิจารณาภายในเข้าไปจนถึงที่สุดแล้ว กายมันแยกออกจากกัน มันจะว่างมาก เว้งว่าง ... มีความสุขนะ เวลาทำสมาธิจนชำนาญขึ้นมา ฐานของสมาธิ ออกจากสมาธิไป จิตมัน

ก็ยังแน่น จิตมันก็ยังมีความสุขของมันนะ แต่ถ้าสมาธิเสื่อมไปๆ ฐานมันก็จะคลอนแคลนไปด้วย แต่ถ้าเราทำสมาธิของเราบ่อยครั้งๆ ฐานนี้มันจะแน่น ฐานมันแน่นขึ้นมา มันจะมีความสุขของมัน

ทีนี้พอเราพิจารณาไปจนผ่านขั้นตอนเข้าไป พอมันมาถึงว่า.. กายเป็น โพรธิ จิตเป็น จิตกระจกใส ...นี่มันมีฐานของอริยมูรอรังรับ มันก็มีความสุข มันมีความว่าง แล้วมันเข้าใจว่านี่คือนิพพานได้นะ นี่ใจเวลาติด มันติดแต่ละขั้นตอน แล้วแต่ว่าคนจะติดตรงไหน ทักษะคติหรือประเด็นของจิตที่มันฝังใจสิ่งใด นี่ก็เหมือนกัน มันเป็นเวรเป็นกรรมอันหนึ่งนะ ครูบาอาจารย์ของเรา ติดกันคนละแง่มุมมาทั้งนั้นนะ ติดคนละแง่มุมเพราะอะไร

เพราะกิเลสในหัวใจของเรามันมีความเข้าใจว่า นี่คือนิพพาน นิพพานจะมีสภาวะแบบนี้ แล้วถ้าสิ่งใดที่มันเข้าใจ แล้วสภาวะที่เห็นว่า โอ้.. ว่างๆ ว่างๆ ..นี่คือนิพพานนี่ใจ แต่คำว่าว่างๆ ว่างๆ ..ใครเป็นเจ้าของ ใครเป็นคนทำ ใครเป็นคนคิด เพราะมันมีเจ้าของ มีคนคิด มันถึงมีคำว่าว่างได้ ถ้ามันติดอย่างนี้แล้วมีครูบาอาจารย์ จะพยายามชักนำให้ออกได้ ถ้าออกขึ้นมาทำความสงบของใจ

สิ่งที่เราทำกันมาตั้งแต่เริ่มต้นเป็นสติปัญญา คือ สมาธิ ปัญญาเป็นสติปัญญานะ กระบวนการต่อไป เป็นมหาสติ-มหาปัญญา สิ่งที่จะเป็นมหาสติ มหาปัญญา เพราะจิตมันละเอียดอ่อนเข้าไป กิเลสมันละเอียดมากขึ้น สติปัญญาจับอย่างนี้ไม่ได้หรอก ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในะ ในธรรม ในพระไตรปิฎกเห็นไหม คือ สมาธิ ปัญญาในชั้นของโศคาบัน ๒๕ % สมาธิของชั้นสกิทาคา ๕๐ % สมาธิปัญญาของชั้นพระอนาคา ๗๕ % สมาธิของพระอรหันต์เห็นไหม อรหัตตมรรค อรหัตตผลต้อง ๑๐๐ % นี่ให้เห็นความแตกต่าง

แต่เวลาประพฤติปฏิบัติไปไม่เป็นแบบนี้ ธรรมะในพระไตรปิฎกพูดไว้อย่างนี้ แต่เวลาประพฤติปฏิบัติไป เวลาประพฤติปฏิบัติ โศคาบันก็ ๑๐๐ % ของชั้นโศคาบันเหมือนเด็กใจ เด็กมีกำลังเท่าไรก็แบกของได้มากกว่านั้น ผู้ใหญ่แบกของก็ได้มากกว่าเด็ก คนที่มีความชำนาญฝึกฝนมากๆ ก็แบกของได้มากกว่าผู้ใหญ่ที่เคยแบกชั่วครั้งชั่วคราวของที่แบกได้มากขึ้นๆ เพราะอะไร เพราะมีการฝึกฝนขึ้นมา

นี่ก็เหมือนกัน เวลาบอกว่าจิตนั้น ๒๕ % ๗๕ % มัน ๑๐๐ % ในขณะที่ประพฤติปฏิบัติ ๑๐๐% ในการกระทำ ถ้ามันมีส่วนเห็นใหม่ คุณวิทวิทยาศาสตร์ ๕๕.๕๕ ค่าของความบริสุทธิ์ ความบริสุทธิ์ไม่มี แต่ในอหัตตมรรค ในมรรคญาณ มันต้องล้างเปอร์เซ็นต์ มันร่อยไปแล้ว มันต้องเกินร้อยเป็นล้านเปอร์เซ็นต์ คือมันต้องสะอาดบริสุทธิ์ทั้งหมด กระบวนการของมรรคสามัคคี มันรวมตัวเข้ามา

คุณวิทโลกนี้เกิดมาอย่างไร โลกนี้มีเพราะมีเรา จักรวาลมีเพราะมีเรา สรรพสิ่งมีเพราะใจรับรู้หมด เห็นใหม่ จุดศูนย์กลางของโลกก็คือหัวใจ จุดศูนย์กลางของโลกคือแกนของโลก จุดศูนย์กลางของจักรวาลก็คือหัวใจ หัวใจที่เกิดหัวใจที่ตายขึ้นมาในเวลาที่เวลากิเลสมันย้อนกลับเข้ามา มรรคญาณรวมตัวเข้ามา แล้วเข้าไปทำลายที่ภวาสวะ ที่ตัวภพ ที่ตัวจิต ตัวที่รื้อถอนของจิตทั้งหมด เห็นใหม่มันสะอาดบริสุทธิ์ทั้งหมด ! มันรื้อถอนจนหมด มันฆ่าของมัน มรรคญาณที่มันสะอาดบริสุทธิ์ นี่คือการปฏิบัติธรรม ถ้าปฏิบัติธรรมมันเข้ามา มันจะชำระของมัน มันสะอาดบริสุทธิ์ของมันได้ !

แต่วิทยาศาสตร์ไม่มี... วิทยาศาสตร์บอกว่า ๕๕.๕๕ ๑๐๐ % ไม่มี สิ่งที่มีค่า ๑๐๐ % มันมีไม่ได้ ในการกระทำของเราขึ้นมา พอจิตมันสงบเข้ามา แล้วเป็นมหาสติ มหาปัญญา มหาสติ มหาปัญญา ถ้าไม่มหาสติ มหาปัญญาแล้วมันจะออกสู่อสุภะนี้.. มันเป็นเรื่องที่ละเอียด มันเป็นกามราคะที่มันเยิ้มในหัวใจของเรา ถ้ามันจะเยิ้มในหัวใจของเรา เห็นใหม่ เยิ้มในหัวใจใช่ไหม มันต้องมหาสติ มหาปัญญา

ทำความสะอาดของใจเข้ามาแล้วออกรื้อค้น ถ้ารื้อค้นแล้วจับได้ ... ได้ตัว ได้ผู้ต้องหา ได้ลูกหนี้ ลูกหนี้กับเจ้าหนี้ เจ้าหนี้คือมรรคญาณ เจ้าหนี้คือสิ่งที่เป็นการกระทำ ศีล สมาธิ ปัญญาขึ้นมา

ลูกหนี้.. มันเป็นกิเลสค้นหาความทะยานอยากที่มีในหัวใจ ลูกหนี้เป็นกิเลสค้นหาความทะยานอยากในหัวใจ หัวใจของเรามันเป็นพื้นฐาน มันเป็นภพ มันเป็นสถาน เป็นภวาสวะ เป็นสถานที่ที่ให้กิเลสมันเป็นอนุสัยนอนเนื่องมา พอมันจับลูกหนี้ได้ เห็นใหม่ ถ้าพิจารณากายเป็นอสุภะ

ถ้าพิจารณาจิต พิจารณาจิตเห็นอาการของจิต ถ้าพิจารณาจิตมันเป็นกามราคะ กามราคะเพราะจิตมันเป็นกามราคะ ถ้าพิจารณากายเห็นใหม่ ตัวกายคืออสุภะ อสุภะกับ

สุกะ สุกะคือความพอใจของมัน สุกะคือความต้องการ สุกะคือสิ่งที่ใจปรารถนา “อสุกะเป็นธรรม” เป็นธรรมเพราะจิตมันสงบ พอจิตสงบขึ้นมา นี่ใจธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม

ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิมคือ โดยการกระทำ โดยมรรคญาณ โดยมหาสติ มหาปัญญาที่มันใคร่ครวญ มันใคร่ครวญเพราะอะไร มันใคร่ครวญเพราะจิตมันสงบเป็นมหาสติ มหาปัญญา มันเป็นหลักเป็นเกณฑ์ เป็นสมาธิ เห็นใหม่

พอจิตมันหยุดนิ่ง มันจับอาการที่เคลื่อนไหว อาการความคิด อาการของกามราคะที่มันเคลื่อนไหว ที่มันออกไปรับรู้สุกะนี้ มันหยุดนิ่งเห็นใหม่ เพราะจิตมันจับได้ พอจิตมันจับได้ ปัญญามันเกิดขึ้นมา มรรคญาณมันเกิดขึ้นมา มันมีการต่อสู้ มีการทำลายกันเห็นใหม่ สัจธรรมมันเป็นอย่างนี้

ถ้ามันเป็นธรรม เพราะมีมหาสติ มหาปัญญา ถ้าไม่มีมหาสติ มหาปัญญาเป็นพื้นฐานมันก็เคลื่อนออกไป พอเคลื่อนออกไปมันก็เป็นสุกะ มันก็เป็นธรรมดา เป็นสัญชาตญาณของมนุษย์ เป็นสัญชาตญาณของจิตที่มันปรารถนาสิ่งที่มันปรารถนา

แต่ธรรมะไง ธรรมะ! ธรรมะ! ธรรมะ! ธรรมะที่เราทำขึ้นมา นี่ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิมเพราะเราขุดคุ้ย ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิมเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้ก่อนขึ้นมา

แต่ธรรมะของเรายังไม่เกิด ! ธรรมะของเราเกิดเพราะว่าเรามีสติปัญญาของเรา เราเรื้อรังของเราขึ้นมา พอธรรมะของเราเกิดขึ้นมาเห็นใหม่ ธรรมะต้องรู้ !! จิตมันรู้มันเห็นนะ จิตมันเลยบอกว่า โอ้.. กามราคะเป็นอย่างนี้ จิตนี้มันเป็นกามฉันทะ กามฉันทะมันพอใจในตัวของมันเองอย่างนี้ แล้วในกามราคะ ก็เลศค้นหาความทะยานอยากที่มันเยี่ยมมา มันเป็นอนุสัยที่มากับจิต มันเป็นอย่างนี้ ! มันพิจารณาแล้วมันก็ปล่อย ปล่อยมาก เข้าใจความชำนาญมากขึ้นๆ เห็นใหม่

เวลาเราชำระกิเลสมาจากโศคาบัน สกิทาคา อนาคา เวลากิเลสขาด มันเห็นสักกายทิฐิ สังโยชน์มันขาด เห็นกายกับจิตแยกออกเป็นธรรมชาติของมัน นี่สังโยชน์ กามราคะ ปฏิฆะมันอ่อนไป แต่เวลาพิจารณากามราคะ มันบ่อยครั้งเข้า มันมีความชำนาญของมันเข้า ปัญญามันไม่ได้ออกไปข้างนอกแล้ว ปัญญามันจะย้อนกลับ ย้อนกลับ

ย้อนกลับ เข้ามาที่จิต เพราะอะไร เพราะสิ่งที่มันเป็นสุขะ-อสุกะมันออกไปจากจิต
ออกไปจากภวาสวะ ออกไปจากภพ ออกไปจากอนุสัยที่มันอยู่ในหัวใจ

ยิ่งวิปัสสนามากเข้าชานาญเข้า มันจะยิ่งย้อนกลับ มันจะยิ่งสะท้อนกลับ มันจะยิ่ง
เข้าไปสู่หัวใจ เข้าไปสู่หัวใจ เห็นใหม่ พอทำบ่อยครั้งเข้า มีความชานาญมากเข้า มันมีเล่ห์
กลของมันนะ เล่ห์กลของมัน คูสิ หลานของกิเลสมันตายไป ลูกของกิเลสมันตายไป อัน
นี้พ่อของมัน คูพอสี วิทยางาน วิทยของคนที่กำลังทำงาน วิทยของคนที่กำลังบริหารจัดการ
วิทยของกิเลสที่มันกำลังเข้มแข็ง มันจะมีเล่ห์เหลี่ยมเล่ห์กลของมันขนาดไหน

คำว่าพิจารณาอสุกะ เวลามันเป็นสุขะ สุขะคือกิเลสที่มันหลอกดวงที่ทำให้เรา
เชื่อนั่นมันไป อสุกะคือสภาวะธรรมที่มันมีกำลังของมัน เห็นมันเป็นอสุกะ มันเห็นแล้ว
มันปล่อยวางของมัน นี่ไง แต่เวลากิเลสมันมีเล่ห์กลของมัน มันก็สร้างภาพ ขาดแล้ว..
ว่างแล้ว.. เป็นจริงแล้ว.. สมบูรณ์แล้ว.. ดีแล้ว.. พอดีแล้วเราก็นอนใจทีหนึ่ง พอทีหนึ่ง
สมาธิปัญญามันก็อ่อนลง พอเราใช้ปัญญาใคร่ครวญ อ้าว..ถ้ามันดีแล้วถูกแล้ว ทำไม
ความรู้สึกมันกระทบใจเราล่ะ ทำไมยังมีอารมณ์อย่างนี้อยู่อีกหรือ

พอมันเข้าใจว่านี่คือสิ่งที่มันยังไม่ใช่ ถ้าย้อนกลับเข้ามาต่อสู่มัน ก็ต้องสร้างสติ
สร้างปัญญา มหาสติ มหาปัญญามากขึ้นไปอีก แล้วพอย้อนกลับ.. การย้อนกลับ การ
กระทำเห็นใหม่ คูสิเวลากิเลสมันทำน้อยลง ทำให้การประพฤติปฏิบัติของเราอ่อนด้อยไป
ทำให้ประพฤติปฏิบัติไป พิจารณาไปจนว่างหมดจนไม่มีตัวตน นี่ใช่แล้วอีกล่ะ เห็นใหม่

เล่ห์กลของมันนี่มหาศาลเลย เพราะมันเป็นกิเลสตัวพ่อ ใ้กิเลสตัวลูก ใ้กิเลสตัว
หลานมันตายไปแล้ว ใ้ตัวพ่อเล่ห์กลมันเยอะมากกว่า การกระทำก็ต้องละเอียดรอบคอบ
มากกว่า

การต่อสู้นี้ เวลาขั้นปัญญาที่มันหมุนๆๆ อย่างนี้เพราะว่ามันทวนกระแสกลับมา
อยู่กับใครไม่ได้ นี่พระกรรมฐาน พระผู้ปฏิบัติจะต้องอยู่ในความสงบสัจ ต้องมีโอกาส
มีเวลาในการประพฤติปฏิบัติ เวลาของมันในการต่อสู้ ปล่อยก็เข้าที่ ปล่อยก็เผชิญหน้า
ระหว่างธรรมกับกิเลสต่อสู้กันตลอดเวลา มันจะต่อสู้เพราะมันชานาญการ พอมันชานาญ
ของมันแล้ว มันมีการกระทำของมันแล้ว ลัดสั้น มันจะหดสั้น หดสั้นเข้ามาเรื่อย ชานาญ
เข้ามาเรื่อย แล้วเวลาเราไม่มีหรือ

เวลาการกระทำเห็นใหม่ เวลาพูดธรรมะ พูดคำสองคำ เวลาประพฤติปฏิบัติเป็นปีๆ สิบๆ ปีนะ สมาชิกว่าจะทำได้ ปัญญาว่าจะเกิดขึ้นมา กว่าจะถนอมรักษาขึ้นมาจนมันหมุนขึ้นมาได้ แล้วมันจะเวียนเข้าไปในหัวใจของเราได้ มันเข้าไปชำระของมัน มันเข้าไปถอดถอนของมัน มันทำลายของมัน เดียวจะต้องมีปัญหา มีสติ สติ-มหาสติ ต้องละเอียดอ่อนเข้าไปบ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า.. มันจะมีเล่ห์กลขนาดไหน เราก็จะไม่เชื่อมัน เพราะธรรมะต้องรู้! ธรรมะต้องรู้! มันยังไม่รู้จริงเห็นจริงมันจะปล่อยได้อย่างไร

มันกำลังต่อสู้กันอยู่ มันต้องมีความจริงขึ้นมาเห็นใหม่ มันธรรมะต้องรู้! รู้เข้าไปมีความละเอียดอ่อนเข้าไป จนถึงที่สุด ครั้น...ในหัวใจนะ มันทำลายกันหมดเลย นี่ไง พระอนาคา ๕ ชั้น ย้อนศรกลับเข้าไป เศษส่วนที่มันเหลือทำลายมัน ทำลายมัน ทำลายมัน พระอนาคา ๕ ชั้นละเอียดเข้าไป ละเอียดเข้าไป ละเอียดเข้าไป จนจิตดวงนั้นส่องใสเห็นใหม่

คูสิกิเลสตัวพ่อโค่นทำลายไป กิเลสมันคือขั้น ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ขั้นคือความคิด นี่สัญญาอันละเอียด มันเรื่องของกามราคะ ปฏิฆะ มันละเอียดของมัน ทำลายแล้วส่องใส.. ส่องใส..

จิตส่องใสคืออวิชา ! จิตแท้ๆ จิตที่ไม่มีขั้น จิตที่ไม่รับรู้สิ่งใด จิตที่มันเป็นตัวของมันเอง “อิสรภาพ” เห็นใหม่ ตอของจิต มันเป็นตอไปคร่อมอยู่ นี่คือภวาสวะ นี่คือตัวภพ ปฏิสนธิจิต ตัวจิต ตัวนี้ถ้าพระอนาคาไปเกิดเป็นพรหม ตัวนี้อรหัตตมรรคนี้ไง อรหัตตมรรคที่มันเป็น ๑๐๐ % เห็นใหม่ ๑๐๐ % ของมัน ๑๐๐ % ของมรรคที่จะเข้าไปจับ เพราะสิ่งเป็นที่ปัญญา ๑๐๐ % แต่กลับละเอียดอ่อน

อุทฺธัจจะ เวลาใช้ รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทฺธัจจะ อวิชา ถ้าขยับเป็นอุทฺธัจจะ อุทฺธัจจะ... คือความขยันหมั่นเพียร อุทฺธัจจะ คือการชำระกิเลส การขยับตัวนี้เป็นการกระเพื่อมหมดเลย แล้วอรหัตตมรรค มรรคที่ละเอียดเห็นใหม่ นี่กิเลสตัวปู่ ปู่มีมันมีแต่ปัญญา มีแต่เล่ห์กล เพราะว่ามันสะสมมามากเห็นใหม่ เวลาที่เราจะเข้าไปสู่เล่ห์กลของเขา เราเข้าไปสู่จักรพรรดิของอวิชา เราจะเข้าไปด้วยความประมาทเดินเล่อไม่ได้ เราจะต้องเข้าไปด้วยความรอบคอบ

แล้วเราไปเข้าไปแล้ว เราใช้ปัญญาที่ละเอียดอ่อนขึ้นมา มันพลิกนะ พลิกกว่าฟ้าดินใจ เห็นไหม นี่พระอรหันต์ถึงไม่มีจิตใจ จิตคือตัวภพ จิตคือตัวภาวาสวะ จิตคือปฏิสนธิจิต แล้วพอทำลาย “จิตเดิมแท้นี้ฟ่องใส” ทำลายมัน ! พลิกกว่าพื้นดินหมดแล้ว ! ใครฟ่องใส.. อะโรมันฟ่องใส.. อะโรมันเศร้าหมอง.. ไม่มี ไม่มี ไม่มีสิ่งใดเลย

นี่ไง ธรรมะต้องรู้ แต่ผู้รู้จริงสิ่งนั้นแล้วรู้ในหัวใจ “ธรรมแท้ๆ” เห็นไหม ธรรมแท้ๆ อยู่ที่ใจ ธรรมะต้องรู้ ธรรมะไม่เลื่อนลอย ธรรมะไม่ใช่ลอยมาจากฟ้า ไม่ใช่นิพพานมันมีอยู่แล้ว เดินจะไปสะดุดมันเลย เดินจะไปชนนิพพานนะ ไม่มีหรอก ไม่มี

เพราะในลัทธิในพระพุทธศาสนาสมัยพุทธกาล มีลัทธิหนึ่งบอกว่า อยู่สุขสบายไปตลอดไปเรื่อย ๕๐๐ ชาติจะสิ้นกิเลส พระพุทธเจ้าบอกไม่ใช่ ไม่มี อยู่เสพสุข เกิดมาแล้วเสพสุขอย่างเดียว เสพสุขตลอดไป ๕๐๐ ชาติจบ ..นี่ไง นิพพานมันมีอยู่แล้วใช้ไหม จะเดินไปสะดุดนิพพานใช้ไหม.. ไม่มี

สังฆกรรมมีอยู่ สังฆกรรมอาศัยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กับพระปัจเจกพระพุทธเจ้าขึ้นมาพร้อมกัน สาวก สาวกะ พวกเราได้ยินได้ฟังมาอย่างไขว่ไขว่กันขนาดนี้ ได้ยินได้ฟังมานี้เป็นกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรายังทำกันโดยความสุขเอาเผากิน โดยเสียโอกาสการกำเนิดแต่ละภพแต่ละชาติที่เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราถึงต้องตั้งใจจริงของเรา ทำปฏิบัติจริงของเรา เพื่อประโยชน์กับเรา ให้สมจริงกับเรา **ธรรมะต้องรู้** เอวัง